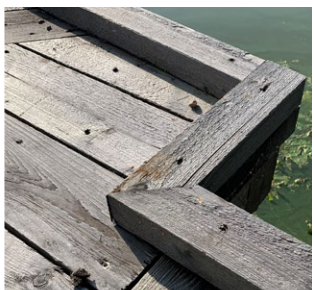

Riktlinjer för utformning av stadsmiljö

Dokumenttyp Styrande dokument	Dokumentnamn Riktlinjer för utformning av stadsmiljö	Fastställd/Upprättad Kommunfullmäktige 2021-02-16 § 22	Senast ändrad i dnr: 2021-02-16 Dnr KS/2020-00419
Dokumentansvarig Samhällsbyggnadsnämnden		Tidigare ändringar	Giltighetstid Från och med 2021-02-16 Tills vidare
Dokumentinformation Ersätter Stadsmiljöprogram för Växjö stadskärna antaget av kommunfullmäktige 2008-05-20 § 104.			

INNEHÅLL

DEL I - BAKGRUND

INLEDNING	6
GENOMFÖRANDE	6
AVGRÄNSNING & ÖVERSIKT	7
HUR SKA VÄXJÖ STADSKÄRNA UTVECKLAS?	8
Tre inriktningar	8
KULTURMILJÖ AV RIKSINTRESSE	9
Strategier	9
TRAFIKEN I STADSKÄRNAN	10
Strategier	10
GRÖNSTRUKTUREN I STADSKÄRNAN	12
Strategier	12
STADSMILJÖANALYS - BEVARA & FÖRÄNDRA	13

DEL II - UTFORMNING

GESTALTNINGSPRINCIPER	15
Upplevelserikt	15
Traditionellt	15
Hållbart	15
MARKMATERIAL	16
Översikt befintliga markmaterial	16
Granit - smågatsten, granithällar, kantsten, murar & trappor	17
Betong - betongplattor	17
Asfalt	17
Trä	17
Stenmjöl	17
Övrigt	17

UTRUSTNING	18
Färgsättning	18
Cykelställ & pollare	18
Plantering	19
Stamskydd, planteringsskydd & markgaller	19
Sittplatser	20
Räcken & staket	20
Skräpkorgar	21
Skyltar	21
Vägmålning & kontrastmarkering	22
Avvattning	22
KONST & UTSMYCKNING	23
VEGETATION	24
Träd	24
Buskar	24
Perenner & utplanteringsväxter	24
Gräsytor	24
VATTEN	25
UTESERVERINGAR	26
Markmaterial	26
Staket	26
Tak	26
Skyltning	26
Typritning Storgatan	27
Typritning övriga gågator	27
Typritning gator med trottoar	27
TILLGÄNGLIGHET	28
Trottoarer & gångstråk	28
Utrustning	28
Övergångsställen, genomgående gångbanor & busshållplatser	28
Belysning	28

DEL III - BELYSNING

INLEDNING	30
GRUNDBELYSNING GATURUM	31
GRUNDBELYSNING PARKER	31
GRUNDBELYSNING TORG	32
GRUNDBELYSNING AVVIKANDE STRÅK	32
Stockholm	32
Italo	32
Linhängd armatur	32
ÖVERSIKT GRUNDBELYSNING	33
ARMATURLISTA	34
MILJÖBELYSNING GRÖNSKA	35
MILJÖBELYSNING FONDBYGGNADER OCH FASADER	36
ÖVERSIKT MILJÖBELYSNING	37
VIKTIGA FONDER OCH LANDMÄRKEN	38

DEL IV - TYPSEKTIONER

STORGATAN	40
SANDGÄRDSGATAN	42
BÄCKGATAN	44
KLOSTERGATAN	46
NYGATAN	48
NORRGATAN	50
KUNGSGATAN	52
KRONOBERGSGATAN	54
VÄSTRA ESPLANADEN	56
NORRA ESPLANADEN	58
LINNÉGATAN	60
SÖDRA JÄRNVÄGSGATAN	62
NORRA JÄRNVÄGSGATAN	63
REFERENSER	64

Riktlinjer för utformning av stadsmiljö har tagits fram av Tekniska förvaltningen. Framtagandet har skett i dialog och samarbete med Stadsbyggnadskontoret, Kommunledningsförvaltningen, Kultur- och Fritidsförvaltningen och Växjö Citysamverkan för att vara stöd i planering och anläggande av allmän platsmark i stadskärnan.

PROJEKTLEDARE

Göran Svantesson, stadsträdgårdsmästare, Tekniska förvaltningen

MEDVERKANDE VÄXJÖ KOMMUN:

Pella Tsuruda, landskapsarkitekt, Tekniska förvaltningen

Marja Berg, landskapsarkitekt, Tekniska förvaltningen

Celestine Jarz Emanuelsson, enhetschef gestaltning och extern drift, Tekniska förvaltningen

Per-Olof Löfberg, enhetschef trafikenheten, Tekniska förvaltningen

Anna Bengtsson, gatuingenjör, Tekniska förvaltningen

Anders Lynhagen, trafikingenjör, Tekniska förvaltningen

Yvonne Edgren, förvaltningssekreterare, Tekniska förvaltningen

Anneli Welin, kultursekreterare, Kultur- och fritidsförvaltningen

Malin Karlsson, samordnare, Tekniska förvaltningen

Hedvig Fleischer, enhetschef drift, Tekniska förvaltningen

David Johansson, projektledare, Kommunledningsförvaltningen

Sebastian Morin, gruppleadare, Tekniska förvaltningen

MEDVERKANDE KONSULTER:

Sweco (Del III - belysning)

Samtliga fotografier är tagna av Göran Svantesson, Pella Tsuruda och Marja Berg om inget annat anges.

DEL I. - BAKGRUND

INLEDNING

Växjö genomgår stora förändringar i stadsmiljön, nya offentliga platser skapas, gator förändras, utbudet skiftar och fler besökare vistas i centrum. Vid stora förändringar är det viktigt att sätta krav på utformningen av de offentliga rummen så stadskärnan behåller och förstärker sin attraktivitet som mötesplats för Växjö invånare och besökare.

Syftet med Riktlinjer för stadsmiljö är att långsiktigt och enhetligt hantera alla förändringar av allmän platsmark i stadskärnan. Genom råd och riktlinjer för gestaltning av offentliga utomhusmiljöer i centrum ska resultatet bidra till ett attraktivt centrum som människor vill vistas i, röra sig till och igenom. Det stärker Växjö varumärke och identitet och ger förutsättningar för livskraftiga företag och handlare.

Riktlinjer för utformning av stadsmiljö är baserat på stadsmiljöprogrammet från 2008 men har uppdaterats med en fördjupning i gatusektioner och anpassning till nya krav och riktlinjer för stadsmiljön. Riktlinjerna kompletterar teknisk handbok vid utveckling av nya platser och upprustning av befintliga.

Riktlinjer för utformning av stadsmiljö tar utgångspunkt i följande vägledande dokument med betydelse för stadskärnan: Fördjupad översiktsplan för rutnätsstaden - Bevara och förnya i Växjö Centrum (1992), Översiktsplan (2012), Kulturmiljö av riksintresse, Länsstyrelsen (2014), Trafikplan 2030, Trafikplan Växjö centrum (2016), Aktivitets- och lekplatsprogram (2018), Klimatanpassningsplan (2013), Grönstrukturprogram (2013) Åtgärdsstrategi för enkelt avhjälpna hinder i utomhusmiljön (2017) samt Målbildsprocess Växjö centrum, framtagen i samarbete med Växjö Citysamverkan (2019). Övergripande gäller målsättningen i Hållbara Växjö 2030 och den nationella propositionen Politik för gestaltad livsmiljö.

” Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. (Politik för gestaltad livsmiljö)

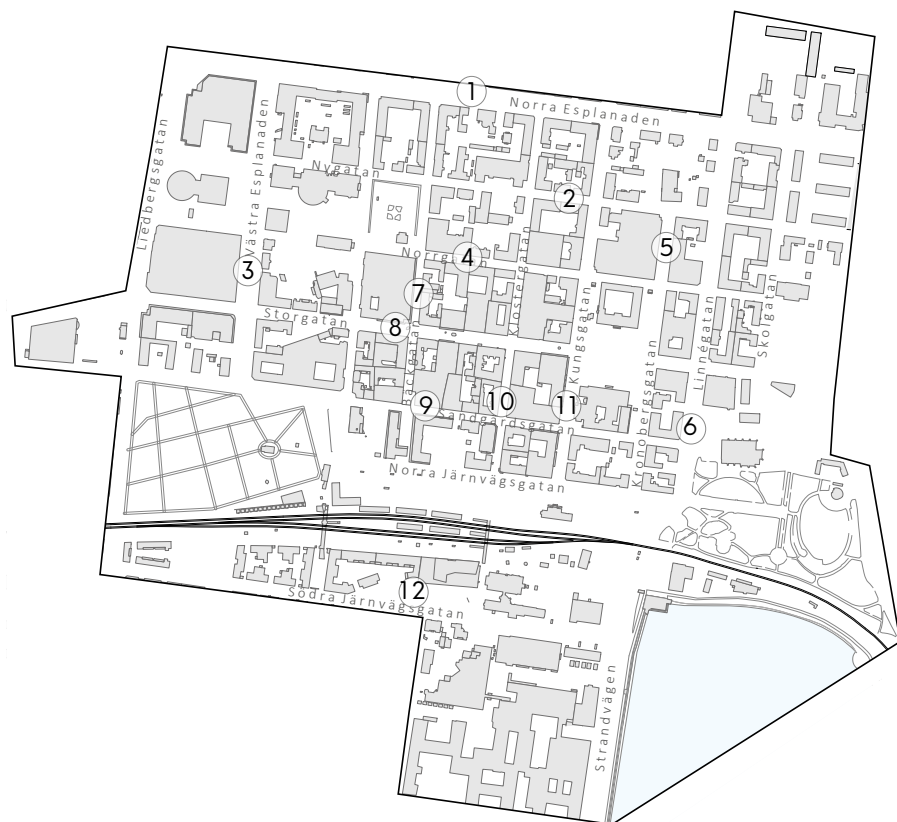
GENOMFÖRANDE

För att nå uppsatta mål och visioner är det viktigt att Riktlinjer för utformning av stadsmiljö ligger som underlag till utveckling av centrum. Programmet ska implementeras i förändringsarbetet i centrum och användas konsekvent i samband med ombyggnader, upprustningar och i driften av stadsmiljön. Samverkan är ett ledord, det är därför viktigt att det är känt och förankrat hos politiker, tjänstepersoner, näringsliv och privata fastighetsägare. Det är ett dokument som ska ge vägledning för utformning och utveckling av offentlig mark i stadskärnan för både interna och externa aktörer.

AVGRÄNSNING & ÖVERSIKT

Riktlinjer för stadsmiljö avgränsas i stort till rutnätsstadens gator, parker och torg. Avgränsningen syftar till att omfatta den historiska stadskärnan tillsammans med spårområdet och sjukhusområdet som med sitt centrala läge kommer att utgöra stadens centrala delar när Växjö växer och byggs ut. Siffroran i kartan visar var gatuvyerna återfinns.

Riktlinjerna är uppdelade i fyra kapitel som ger vägledning om hur stadskärnan ska utvecklas och utformas. Del I redogör för bakgrund med fokus på tre för stadskärnan viktiga fokusområden. Del II ger ritlinjer för utformningen. Del III visar på inriktning och gestaltning av belysning. Del IV visar typsektioner för viktiga gatusträckningar i centrum.

HUR SKA VÄXJÖ STADSKÄRNA UTVECKLAS?

Växjö kommun är inne i en expansiv fas där kommunen förväntas växa med 1500 personer årligen och nå 100 000 invånare till år 2026¹. Tillväxten ska ske med målet att bli en attraktivare, tätare och mer funktionblandad stad och samtidigt behålla stadskärnans småskaliga charm. Nya vanor och trender påverkar samtidigt hur vi använder stadsrummen. Handeln genomgår förändringar när e-handel tar marknadsandelar. Fler besöker stadskärnan för upplevelser, restaurang- och cafébesök tillsammans med hotellvistelser.

Utmaningen ligger i att skapa utrymme för ett flexibelt och föränderligt centrum. Det begränsade utrymmet som finns i gator och platser ska räcka till ett ökat flöde av gående och cyklister samtidigt som uteserveringar, mötesplatser och upplevelser blir allt viktigare. Idag tar också biltrafiken stor plats. Det övergripande målet som ska ligga till grund för Växjö's fortsatta arbete för en hållbar och grön stad grundas på FN's hållbarhetsmål från år 2015:

” Europas grönaste stad år 2030 klimat- och miljösmart, tryggt och tillitsfullt, rättvist och ansvarstagande, växande och inkluderande, grönt och hälsosamt. (Hållbara Växjö 2030)

Bild: Anders Bergön

¹ Befolkningsprognos Växjö kommun 2018-2025

Riktlinjer för utformning av stadsmiljö ska genom gestaltungs-mål för stadsmiljön medverka till en trygg och inkluderande stadsmiljö som är miljö- och klimatanpassad med ökad vistelse och rörelse i centrum. Stadskärnan ska erbjuda höga upplevelsevärden med hög kvalitet på offentliga platser. Stadsrummen ska vara trivsamma, funktionella och gröna och verka för förbättrad tillgänglighet för fler – fysiskt, socialt och ekonomiskt. Kort sagt en stadsmiljö som bjuder in såväl växjöbor som besökare och näringsidkare att verka och mötas.

För att öka vistelsevärden i stadskärnan ska tillfälliga förändringar i stadsmiljön främjas. Genom att testa nya grepp och platsbildningar kan förändringar i stadsmiljön lättare förankras och utvärderas. Det kan till exempel innebära bilfria gator och torg som fylls med uteserveringar, torghandel, konst, scener, eller miniparker under sommarhalvåret. Att göra plats för en stark och växande restaurangverksamhet i stan med uteplatser och tillåta uteserveringar svälla vid evenemang ger folkliv och stärker Växjö's identitet som en bra restaurang- och besöksstad.

Växjö's rutnätsstad har begränsad yta för mötesplatser och spontanytor vilket gör det viktigt att använda torg, gator och offentliga rum flexibelt – med balans mellan det kommersiella och det kravlösa. Öppna platser används t.ex. som mötesplatser, arenor för kulturupplevelser, evenemang och lek. Goda exempel är lekgratan på Klostergatan och Willans park.

Tre inriktningar

För att beskriva målsättningen för olika fysiska strukturer i stadskärnan visas tre för stadskärnan centrala inriktningar med stor påverkan på stadskvaliteter i centrum.

- ➔ **STADSMILJÖ AV RIKSINTRESSE:** En stadsmiljö som utvecklas med stor hänsyn till kulturhistoriska värden, riksintresset och den småskaliga karaktären.
- ➔ **TRAFIKEN I STADSKÄRNAN:** En tillgänglig stad med plats för människor och folkliv som främjar gång, cykel och kollektivtrafik.
- ➔ **GRÖNSTRUKTUR I STADSKÄRNAN:** En stadsmiljö med god tillgång till attraktiva parker och grönska.

Framtagna strategier inom varje område tydliggör hur bevarande och utveckling av olika ytanspråk ska viktas gentemot varandra.

I en övergripande sammanställning visas utvecklingspotential, platser i förändring och särskilt bevarandevärda platser.

KULTURMILJÖ AV RIKSINTRESSE

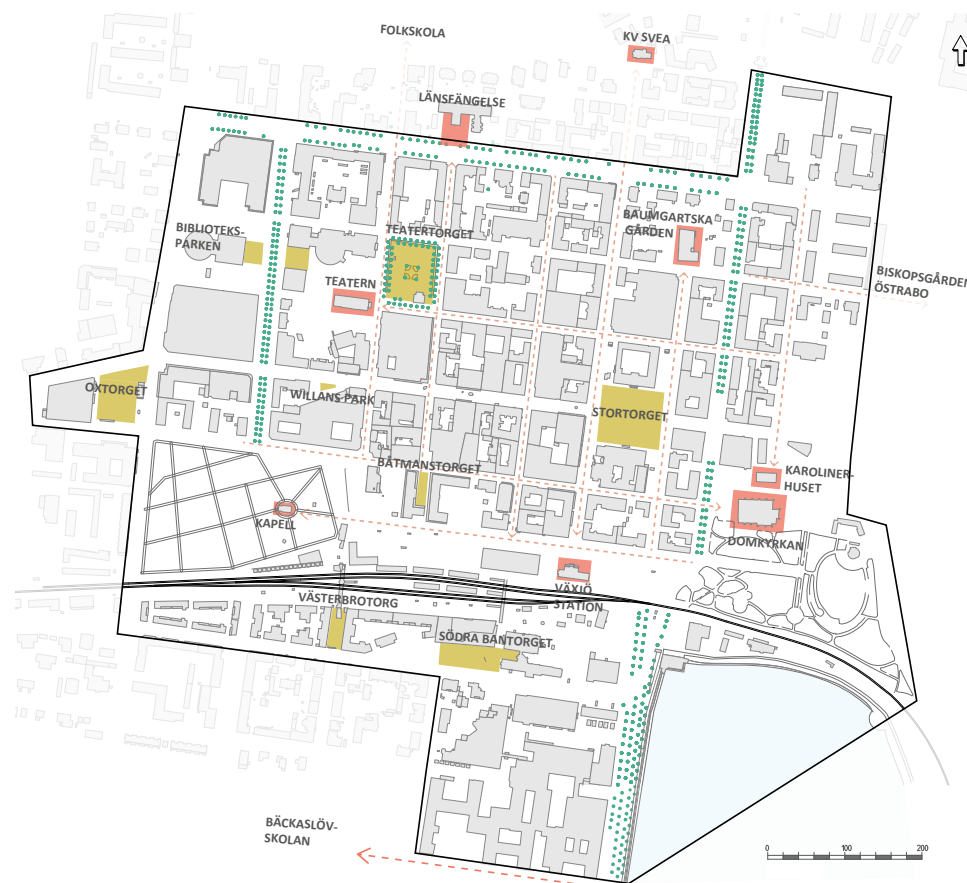
Växjö stad är uppfört som riksintressant utifrån stadsbyggnadsmönster och grönstruktur med nationell betydelse av att långsiktigt bevara de kulturvärden som pekats ut. Rutnätsplanen som succesivt växt fram speglar stadsutvecklingen under 1600- och 1800-tal och karaktäriseras av de tydliga fondbyggnaderna i rutnätets avslutning – såsom teatern, fängelset och domkyrkan. 1800-talets esplanader runt centrum är också viktiga karaktärsdrag. Jämte Stortorget och esplanaderna ger bebyggelsens skala och enkelhet ett måttfullt intryck.

Rutnätsstadens byggnader, platser och namn ger oss historiska band och associationer och blir lärobok för kommande generationer. När stadskärnans rutnät färdigställdes hade staden 12 000 invånare. Utmaningen ligger idag i att göra plats och möjliggöra ett varierat utbud som gör staden tillgänglig och attraktiv för stadens nu över 65 000 invånare. En expansiv stad med tillväxt och förtätning kräver tydlig strategi för utveckling och förnyelse i centrum. Nedan listas strategier för hur riksintresset kan bevaras samtidigt som stadsmiljön utvecklas:

Strategier

- ➔ Beläggning, färgsättning och möblering anpassas till en för stadsmiljön gemensam utformning med omsorg om material och detaljutformning som stärker kulturmiljöns identitet.
- ➔ Traditionella material väljs i markbeläggning och utrustning.
- ➔ Enkel och enhetlig utformning av gator eftersträvas. Se typsektioner sid. 39.
- ➔ Variation främjas genom växtlighet, utsmyckning samt olika karaktär på olika torgbildningar.
- ➔ Siktlinjer mot fondbyggnader och landmärken värnas och rutnätsstrukturen framhävs.
- ➔ Flexibiliteten i rutnätet tas tillvara: Gående och cyklister ska kunna välja den väg som passar bäst för ändamålet – alla gator ska vara gång- och cykelbara.
- ➔ Torg utformas för gåendes vistelse och rörelse.
- ➔ Teatertorget, Teaterparken, Biblioteksparken och Dockans gård utgör ett större torg- och parkområde som bör länkas samman till stadens kulturpark.
- ➔ Gator och korsningar utformas för låga hastigheter och höga upplevelsevärden som bjuder in till att stanna upp.
- ➔ Förekomst av permanenta bodar och kiosker minimeras.
- ➔ Mer vegetation på gator och torg främjas genom att plantera nytt på traditionella sätt – alléer och formklippta träd, perenner och sommarblommor i urnor och på växtpelare.

- ➔ Tillgänglighetsanpassning av stadskärnan görs kontinuerligt genom granithällar i smågatstensytor, att höjder och entréer anpassas vid ombyggnation och att övergångsställen anpassas till synskadade och rullstolsburna.
- ➔ Inom Växjö stad finns flera byggnadsminnen, kyrkor och begravningsplatser som skyddas genom kulturmiljölagen. Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet ska kontaktas inför eventuella åtgärder.

Översikt över viktiga element i riksintresset där fondbyggnader som markerar rutnätets avslutning visas tillsammans med torg och öppna platser. Norra Esplanaden, Västra Esplanaden och Linnégatan bildar trädridå runt kvarteren norr om järnvägen.

TRAFIKEN I STADSKÄRNAN

Rutnätets gaturum ska vara tillgängligt för alla där gestaltning och rörelse speglar stadens identitet och puls. Målet för trafiken i stadskärnan är att gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras. Stadskärnan ska framför allt vara gångvänlig och äldre liksom yngre ges goda förutsättningar att ta del av centrum till fots. Att främja gång och cykel ger goda förutsättningar för möten och stadsliv men också ökad trygghet för barn att röra sig.

Utformningen av gator visar vilket transport sätt som har företräde och riktlinjerna svarar för en utformning som ligger i linje med målsättningen. Det innebär att biltrafiken ska komma att få en nedtonad plats i stadsrummet på gator och torg till förmån för en attraktiv och säker stadsmiljö. Gestaltningen av gångmiljöer ska främja goda vistelsevärden och göra staden vacker och intressant att besöka och vistas i. God tillgänglighet tillgodoses genom jämn beläggning, utjämning mellan ytor, tillräckligt med sittmöjligheter med mera.

Fördelen med rutnätet är dess flexibilitet där den gata som bäst lämpar sig för avsedd målpunkt kan väljas. Det ska därmed vara möjligt att cykla på alla gator inom rutnätets stad. Särskilt prioriterade cykelvägar finns längs huvudgatorna in mot centrum och i "rutan" runt centrum. På gånggator bör cykeltrafiken anpassas till de gåendes krav på trygghet genom att utformningen talar om att samspel ska ske. Det innebär att utformningen bör inriktas mot att förbättra för cykel på andra gator än gånggator så att cyklister kan välja bättre alternativ. Gator där cykel och biltrafik delar plats ska på samma sätt utformas så att cyklisternas krav på säkerhet uppnås, t.ex. genom hastighetsdämpande åtgärder som upphöjda korsningspunkter och sidoförskjutningar.

Platser och stråk som bryter mot rutnätets gatustruktur ger informella gångstråk, en mindre och mer finmaskig skala och nya rörelsemöjligheter. Smitvägar och innergårdar, såsom Bländapassagen, Museiparken och över Teaterparken, skapar varierade och attraktiva platsbildningar som bör främjas genom att göras tillgängliga och attraktiva där passager mot andra vägar ses över.

Strategier

- De gåendes villkor prioriteras när stadskärnan förändras.
- Torg utformas för gåendes vistelse och rörelse.
- Gångatorna prioriteras över tvärgående trafik.
- Stadskärnan hastighetssäkras genom flera hastighetsdämpande åtgärder såsom avsmalningar, refuger, sidoförskjutning, upphöjda korsningar och platågupp.
- Åtgärder som ökar upplevelsevärdena främjas framför prioritering av parkeringsplatser.
- Fordon som kör in till stadskärnan begränsas genom bra parkeringsmöjligheter vid entréer till centrum.
- Hastighet för cyklister på gångatorna säkras genom att markerade cykelfält tas bort.
- Plats för uteserveringar och gående ges genom utökade trottoar och minskade körfält.
- Gator säsongsanpassas med utökad plats för gående, grönska och uteserveringar och minskad förekomst av biltrafik (sommargator).
- Det finmaskiga gångnätet utökas genom informella gångstråk i parker och att verka för att tillgängliggöra gårdar.
- Tillgänglighetsanpassning av stadskärnan görs kontinuerligt genom granithållar i smågatstensytor, att höjder och entréer anpassas vid ombyggnation och att övergångsställen och korsningspunkter med större vägar tillgänglighetsanpassas för synskadade och rullstolsburna.
- Barriäreffekter från trafikerade vägar minskas genom hastighetssäkrade passager för gående och cyklister.
- Barriäreffekterna från järnvägen minskas genom fler passager på sikt.

- GÅGATA / TORG
- PRIORITERAD KORSNING GÅENDE
- GÅNG OCH CYKEL PRIORITERAS SÄRSKILT
- FRAMTIDA HUVUDCYKELVÄG
- HUVUDCYKELVÄG
- PRIORITERADE GATOR KOLLEKTIVTRAFIK
- MOTORFORDONSTRAFIK IDAG
- KONFLIKTPUNKT
- P-PLATSER IDAG

Trafiken i Växjö stadskärna utvecklas med fokus på gående och cyklister. Markerade korsningar och konfliktpunkter bör ses över för ett tillgängligt och gång- och cykelvänligt centrum. Nuvarande parkeringsytan anpassas och ses över för en minskad fordonstrafik i centrumrutan.

GRÖNSTRUKTUREN I STADSKÄRNAN

Att kallas Europas grönaste stad ställer höga krav på en hållbar och miljömedveten stad i framkant. Med en välfungerande, robust och sammanhängande grönstruktur ges goda förutsättningar för rekreation, klimatanpassning, trivsel och en estetiskt tilltalande stadsmiljö, men även möjliga spridningsvägar och boplatser för djur och insekter. Växjö's knuthamlade esplanader bidrar till kulturhistorisk förankring och som ett identitetsskapande element i rutnätsstaden.

Med ett förändrat klimat är grönstrukturen viktig för att hantera ökade mängder nederbörd och reglera ökade temperaturer. Växjö stadskärna har en hög andel hårdgjorda ytor, vilket gör att centrum är extra sårbart för höga temperaturer och stora vattenflöden. Många innergårdar har asfalterats för att anordna parkeringsplatser. Grönska på gator och gårdar är både viktigt för boendes rekreation och vistelseyta och för stadens temperatur- och dagvattenhantering. Därmed finns ett stort behov av att arbeta för att skapa fler parker och träd tillsammans med gröna tak och fasader i stadskärnan.

Närheten till vatten och grönska är idag en stor del av Växjö's attraktionskraft och betyder mycket för livskvaliteten i staden. I samband med ökat bostadsbyggande och förtätning av stadsmiljöer ökar trycket på tillgänglig mark. Därmed krävs tydliga strategier för hur kommunens grönstruktur ska tas tillvara och utvecklas och för att klara ökad användning och slitage på befintliga grönytor. Det ställer också höga krav på kvalitet och variationsrikedom.

Strategier

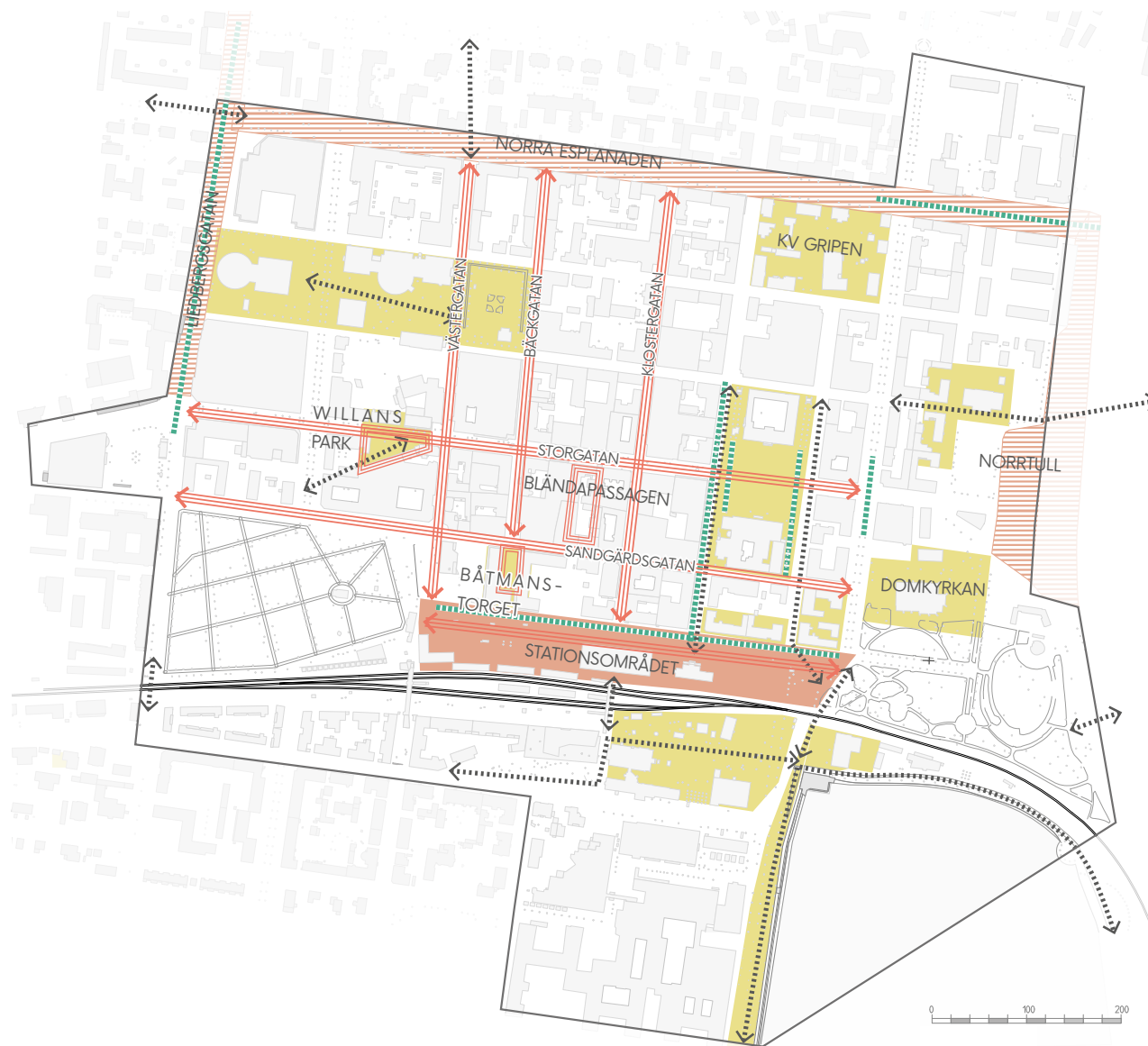
- Fler träd i staden: befintliga träd värnas och antalet träd och trädarter ökar för att säkerställa ett långsiktigt friskt bestånd. Kulturhistoriskt viktiga träd lyfts fram och ges goda förutsättningar för fortsatt vitalitet. Träd som måste tas ned ersätts.
- Mer vegetationsyta på hårdgjorda torgytor. I stadsplanen efter branden 1843 kantas t.ex Stortorget's västra och östra sida av breda alléer i upp till fyra trädader.
- Trädalléer förlängs längs Norra Järnvägsgatan, på Norrtull och upp mot Östrabo, Kungsgatan, Kronobergsgatan, Norra Esplanaden, Liedbergsgatan samt glapp i allén på Linnégatan kompletteras.
- Mer vegetation på hårdgjorda gator (Västergatan, Norrgatan & Nygatan).
- Kopplingar till grönområden stärks genom prioriterade gatukopplingar till närliggande parker samt genom att det upplevda avståndet minskas genom mer grönska i stråk och platser.
- Grönska på fasader, tak och gårdsmiljöer främjas.

- Gröna höjder/öppna fält runt centrum bevaras och framhävs (Ringsberg, Östrabo ekobacke, Väster & Staglaberget)
- Kvaliteter och tillgänglighet för ökad användning ses över (Museiparken, Tegnéryrkogården, Teater- & Biblioteksparken, Linnéparken).
- Fontänerna och den blå strukturen ses över och förbättras.

Kartan visar grönstrukturen i stadskärnan i form av offentliga parker, parkträd och gatuträd. Stora hårdgjorda ytor pekas ut där det finns potential för ökad andel vegetation - Stortorget, på parkeringsplatser och stora öppna gårdar. En stor del av stadskärnan saknar tillgång till park inom rekommenderat avstånd 300 meter. Att stärka kopplingen till närliggande parker och grönytor är därmed viktigt.

STADSMILJÖANALYS - BEVARA & FÖRÄNDRA

BEVARANDEVÄRDA MILJÖER

Bevarandevärda miljöer utgör kulturhistoriskt viktiga platser i stadskärnan, karaktäristiska för Växjö. Tillägg och förändringar ska endast ske om det bidrar positivt till kulturmiljön, såsom kompletterande alléträd, stärkta kopplingar och vistelsevärden. Möjligheten att i detaljplaner skydda särskilt värdefulla kulturmiljöer och byggnader ska utnyttjas.

PLATSER I FÖRÄNDRING

Växjö stationsområde med nytt kommunhus genomgår en större förändring som blir en ny entré för staden. Kopplingen över spåret men även kopplingen mellan centrum och Linnéparken och Växjösjön blir viktig.

PLATSER SOM BÖR GENOMGÅ FÖRÄNDRING

Norra Esplanaden utvecklas med cykelbanor och kompletterande alléträd.

Liedbergsgatan utvecklas med minskade körfält för bil och ökad stadsmässighet.

Västergatan utvecklas med förbättrad koppling till stationsområdet och Tegnérkyrkogården.

Norrulls parkeringsplatser utvecklas med parkeringshus och blandad stadsbebyggelse där riksintresset för hur staden möter landsbygd beaktas.

PLATSER & STRÅK SOM FÖRÄNDRAS I ENLIGHET

CENTRUMVISIONEN

STRÅK & KOPPLINGAR SOM STÄRKS

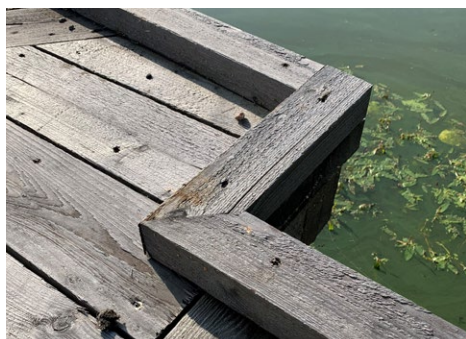
KOMPLETTERING MED NYA TRÄD

DEL II. -UTFORMNING

VÄXJÖ
KONSERTHUS

GESTALTNINGSPRINCIPER

Växjö's identitet behöver förstärkas genom att lyfta fram det som är unikt för centrum och ta tillvara på samt skapa nya tydliga karaktärer. Växjö har en stark koppling till skog och sjö, en bevarad rutnätstruktur, ett tydligt hållbarhetsarbete och höga upplevelsevärden.

Upplevelserikt

Stadskärnan är Växjöbornas vardagsrum och ofta det första som möter besökare. Här ska stadens bästa tillgänglighet och attraktivitet finnas. Omsorg om detaljer och utformning av gator och torg ska synas och bidra till höga upplevelsevärden. Sinnlighet och mänsklig skala är viktiga förutsättningar i utformning av stadsrum. Aktivt arbete med ljus och ljud i t ex vatten och växtlighet bidrar till attraktiva stadsrum. I stadskärnan visas staden upp från sin bästa sida.

Traditionellt

Utveckling av centrum ska värna om värdefulla kulturhistoriska platser inom riksintresset rutnätstaden. Alléer med formklippta träd, ytor med gatsten och borgmästarsten, de minimalistiska torgen, siktlinjerna mot fondbyggnader, rakheten och enkelheten är exempel på rutnätstadens karaktärer och kulturhistoria. Vid förändring bör gatusektionernas enkelhet bevaras och variation uppmuntras istället genom ett finmaskigt rörelsestråk och mindre platsbildningar genom centrum.

Hållbart

Växjö har ett erkänt hållbarhetsarbete med höga ambitioner att vara en hållbar och miljömedveten stad i framkant. För att lyckas är det av stor vikt att alla aspekter av hållbarhet; ekologisk, social och ekonomisk, integreras i allt arbete.

Hållbarhet ska synas i utformningen, med ökat utrymme för grönska som bidrar med ekosystemtjänster och välbefinnande. Växjö's placering mitt i det småländska skogsriket förser regionen med energi och material i ett ständigt kretslopp. Material ska i möjligaste mån vara närproducerat, giftfritt och klimatneutralt. Genom att underhålla och utveckla befintliga miljöer och verka för ökad återanvändning nyttjas resurser effektivt. Trygga och säkra gång- och cykelstråk med närhet mellan attraktiva målpunkter säkerställer ett hållbart resande. De aktiva transportssätten främjar en mer jämlik stad med goda möjligheter för daglig rörelse.

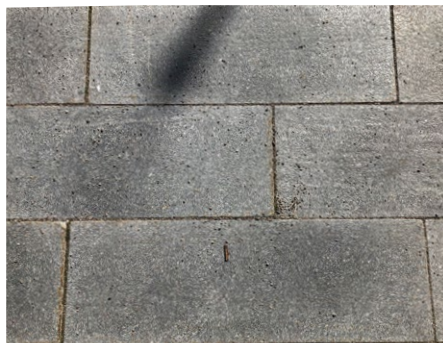
För att vara en resilient stadskärna måste strukturen möta ett förändrat utbud och efterfrågan. Rutnätstaden med kvartersbebyggelse har goda förutsättningar att ge plats för en förändrad användning. Stadskärnan som mötesplats för fler ska främjas på gator och torg genom höga vistelsevärden, varierat utbud av upplevelser och plats för uteserveringar och kravlösa ytor med möjlighet att sitta ner. Stadsmiljön ska vara öppen för alla med ett varierat utbud för olika åldrar. Lek och aktivitetsytor i stadsmiljön främjas för att öka chansen till spontana, jämlika möten och mer fysisk aktivitet.

MARKMATERIAL

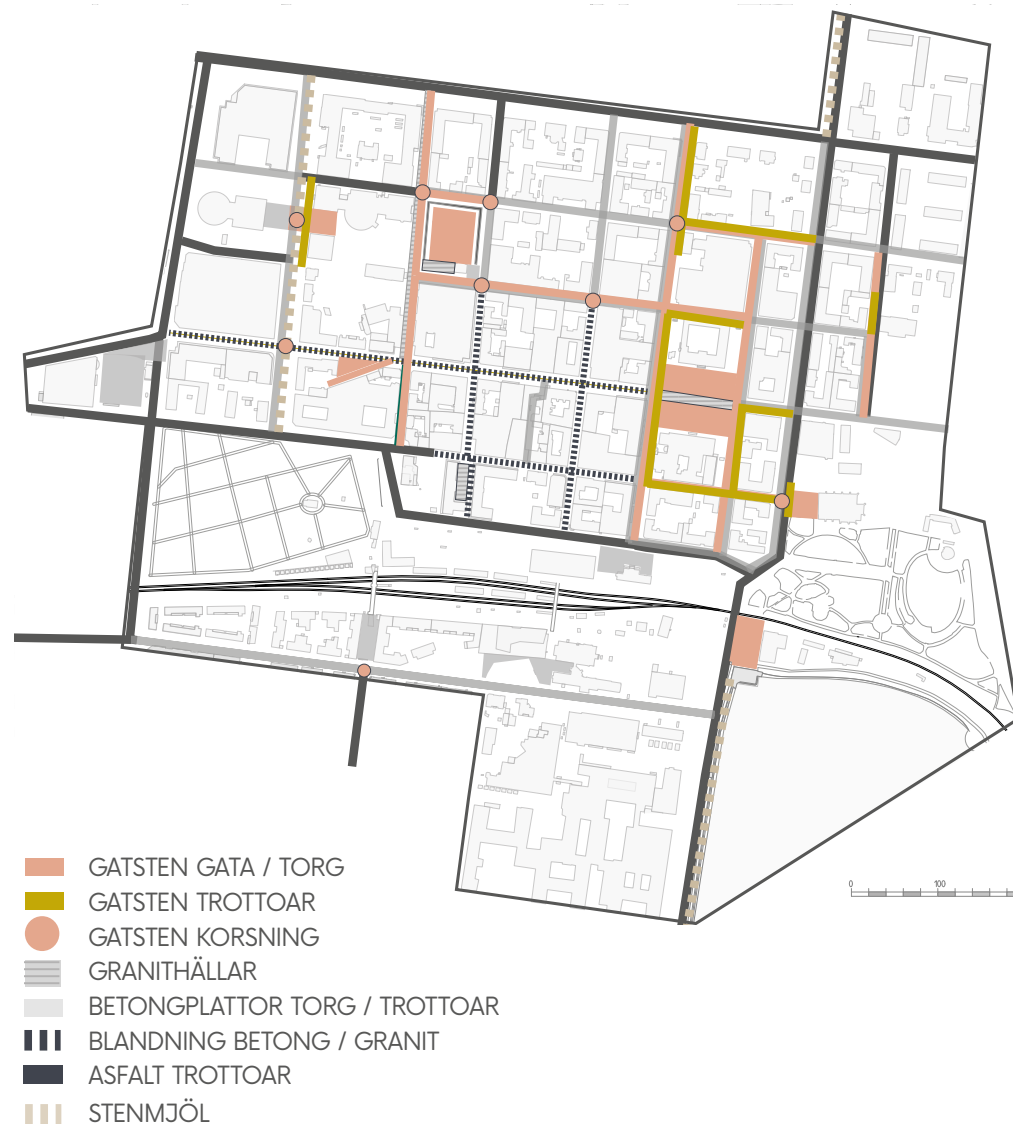
Markmaterial utgör en viktig del av stadsmiljön ur såväl ett funktionellt perspektiv som ett estetiskt och kulturhistoriskt. Materialet ska vara tillgängligt och lätt att sköta, vara estetiskt tilltalande och tåla tidens tand. I Växjö har gatsten traditionellt använts på många ställen. I kulturmiljön i centrum är smågatsten, tillsammans med borgmästarsten, bevarandevärd.

Idag samsas många olika markmaterial i stadskärnan. För att skapa ett mer enhetligt uttryck bör antalet olika material och zoner begränsas. Jämn beläggning och utjämning mellan ytor behövs för att öka tillgängligheten. Vid renovering av gånggatorna kan markvärme läggas in vilket har flera fördelar. Det ökar tillgängligheten vintertid, minskar behovet av halkbekämpning samt slitaget från grus. Vid all ny- och ombyggnation ska stor hänsyn tas till ökad tillgänglighet.

Ur ett hållbarhetsperspektiv har befintliga markmaterial stora värden. Genom att bevara och återanvända material kan resurser användas effektivt, både ekonomiskt och miljömässigt. Många material har också ett kulturhistoriskt värde. Översiktskartan visar var olika markmaterial återfinns idag. Vid ombyggnation bör trottoarer med gatsten tillgänglighetsanpassas, asfaltsklädda gångytor omgestaltas och gator med många olika material, såsom gånggatorna ges en mer enhetlig utformning. Se typsektioner för olika gator, sid. 39.

Översikt befintliga markmaterial

Kartan visar en översikt över befintliga markmaterial på gator och torg.

Granit - smågatsten, granithällar, kantsten, murar & trappor

Natursten i form av granit ska vara ett återkommande inslag i stadsmiljön. Det är både ett tidlöst och hållbart material som återanvänds i högre utsträckning än betongplattor.

Smågatsten bevaras i gators körfält. Smågatsten används även för att möta fasader, samt ansluta till brunnar och stolpar. Runt brunnslock och stolpe läggs stenen i en kvadrat runt om. Smågatsten i ytor som är bredare än 1 meter sätts i båge. Trottoarer där smågatsten bevaras ska tillgängliggöras med granithällar som läggs i en bredd av minst 900 mm. Smågatsten ska även användas i mittresor och refuger och i förekommande fall i längsgående p-fickor och vid utfarter. Gatstenen ska vara svensk i varierade grå nyanser, helst sliten.

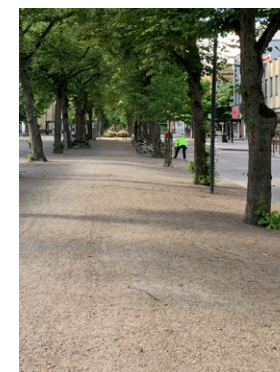
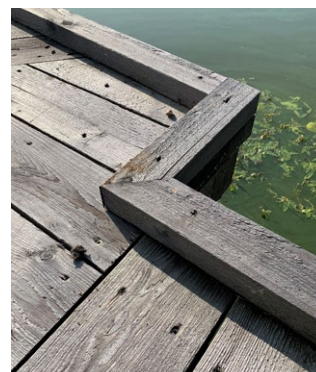
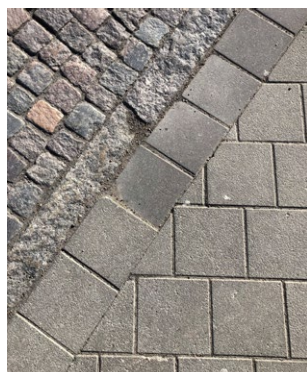
Granithällar används på gånggator, se typsektioner sid. 39. Grå granithällar läggs i förband. Som alternativ kan flerfärgade granithällar användas.

Kantsten ska vara av grå bohusgranit, även vid busshållsplatser, för princip, se Teknisk handbok.

Murar, trappor och annan utsmyckning ska vara av svensk grå bohusgranit med krysshamrade eller flammade synliga sidor.

Betong - betongplattor

Betongplattor med dimensionerna 210x210 används på trottoarer och läggs i tvärgående förband. Plattorna tål viss trafik och kan därmed även användas vid infarter. Vid tung trafik anpassas tjockleken efter trafikklass. Läggning av kvadratiska plattor måste hanteras medvetet i bl a korsningar då rutnätet inte är vinkelrätt. Utfyllnad runt stolpe och brunn ska göras med smågatsten.

Asfalt

I kulturmiljön i centrum ska asfalt användast restriktivt. Asfalt används främst i körfält och på cykelbanor. På trottoarer, gångstråk och torg används andra markmaterial.

Trä

Växjö är internationellt känt för sitt arbete med träkonstruktioner, vilket ska synas i stadens offentliga miljöer. Trä har många fördelar, det är förnyelsebart, energieffektivt, enkelt att bearbeta och lätt att transportera. Det går i linje med Växjö's hållbarhetsmål.

Trä som används som markbeläggning på trädäck, bryggor etc. ska företrädesvis vara oljad ek. Oljad ek användas även i möbler. Andra träslag kan används i platsbyggd lekutrustning, såsom på Klostergatan. Ingen tryckimpregnering får förekomma.

Stenmjöl

Stenmjöl används mellan trädraderna i esplanaderna, både under träden och som gångbana. Gräsbeklädda ytor kan bevaras där det är lämpligt. Om 0-fraktionen i stenmjölet tas bort skapas bättre förutsättningar för syre- och vattentillförsel för trädens rötter. För att undvika vattensamlingar på stenmjölsgångar kan pimpsten blandas i. Vid byte av markmaterial i esplanaderna bör vitaliseringsåtgärder för träden ses över.

Övrigt

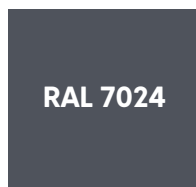
Andra material kan användas på torg och mindre platsbildningar där utformningen ska bidra med en speciell karaktär och tillföra andra värden. Val av markmaterial och utrustning ska beakta omgivande bebyggelse och kulturhistorisk hänsyn.

UTRUSTNING

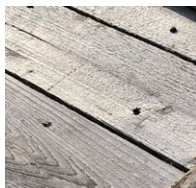
Ett basutbud av möbler och annan utrustning skapar tydlighet, igenkänning och en gemensam helhetsbild för stadens offentliga miljöer. Att begränsa antalet modeller förenklar även driften och ger mer kostnadseffektiva investeringar. Vid samtliga upphandlingar och inköp ställs skarpa krav och uppföljning av hållbarhet. All utrustning ska ha en väl genomtänkt placering i centrum med tanke på framkomlighet, avstånd, mötesplatser och i närhet av konst och utsmyckning. Vissa ytor ska hållas öppna för arrangemang eller kunna möbleras om utan för stora insatser. Se placering av utrustning i Del IV – Typsektioner. För utrustning av belysningsarmaturer, se Del III – Belysning.

Färgsättning

Grafitgrå, RAL 7024, används som standardfärg på skyltning och utrustning. En enhetlig färgsättning ger stadsrummen en samordnad och tidlös identitet där många olika element påkallar uppmärksamhet.

GRAFITGRÅ – standardfärg för Växjö's stads kärna.
Används på all utrustning i metall, såsom skyltar, stolpar, cykelställ, skräpkorgar, räcken och sittmöbler.

OLJAD EK – standard för sittmöbler.

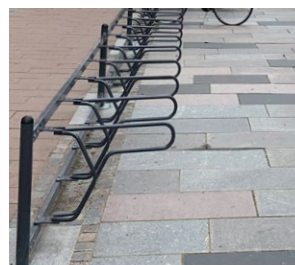
ALUMINIUM – standard för blomsterurnor.

Cykelställ & pollare

Cykelställ placeras vid viktiga målpunkter och entréer. Det rekommenderade avståndet mellan cyklar är 0,7 meter. På vissa platser med begränsat utrymme och där trycket på platserna är högt kan avståndet i vissa fall minskas till 0,55 m. För god framkomlighet bör det finnas en friyta på minst 1,5 m bakom cykelstället. För att minska synligt slitage ska rundade former på ställen användas.

CYKELSTÄLL
Veksö "Dian"
Grafitgrå, RAL 7024
c/c-avstånd mellan byggar 60 cm
Används på Storgatan.

CYKELSTÄLL FÖR FASTLÅSNING
Cyklos "Delta"
Grafitgrå, RAL 7024
c/c-avstånd mellan byggar 60 cm
Används på övriga gator i centrum.

POLLARE
Veksö "Classic"
Grafitgrå, RAL 7024
En taktil platta och kontrastmarkering på ovansidan möjliggör för synskadade att läsa av utformning på övergångsställen.
Används på samtliga gator i centrum.

Plantering

Urnor och planteringskärl används som dekoration och utsmyckning på platser och torg. De kan även placeras ut för att sänka hastigheten på trafiken och som inkörningsskydd. Hängande arrangemang undviks då det krävs hög skötsel, mer permanenta lösningar och blomsterpelare uppmuntras istället.

PLANTERINGSKÄRL
Nola, "Marte"
Gjuten sten med marmorkross.
Vid Storgatans entréer, fungerar som trafik hinder.

PLANTERINGSKÄRL
Nola, "Folke"
Aluminium

PLANTERINGSKÄRL
Byarums bruk, "Vid blom"
Aluminium
Växtkärl på ben som underlättar vid gaffelhantering och med insatser för enkla byten.

BLOMSTERPELARE
Används vid säsong.

Stamskydd, planteringsskydd & markgaller

Stamskydd och planteringsskydd används när träd och vegetation behöver skyddas i utsatta miljöer. De ska vara enkla i sin utformning och smälta in i omgivningen. Markgaller används när träd står i hårdgjord miljö för att förhindra komprimering av planteringsjorden. Tillfälliga träd- och vegetationsskydd med rundstörar i trä, ska vara enligt standard i Teknisk handbok.

PLANTERINGSSKYDD
Specialtillverkas av fyrkantsstål 25x25mm.
Överliggare i 45 graders vinkel, överhäng i ändar 50 mm.
H 300 mm, c/c ståndare 1000 mm. Lackeras i grafitgrått, RAL 7024.

TRÄDSKYDD
Smekab Citylife "SS"
Pulverlackeras i grafitgrått, RAL 7024.
B 650 mm
H 1900 mm

MARKGALLER
JOM "Markgaller Klassiskt"
Kvadratisk markgaller med rund inneröppning. Storlek varierar.
Skyddsmålat gjutjärn. Skyddsmålas svart.

Sittplatser

Bänkar ska finnas med jämna avstånd. På gågator och där det rör sig mycket folk är det generella avståndet 25 meter. I viktiga gatustråk och i parker gäller 50-100 meter. Sittplatserna ska vara tillgängliga för alla, dvs att de ska fungera för personer med nedsatt rörelseförmåga att enkelt komma upp ur. Merparten av sittmöblerna ska ha ryggstöd och armstöd med en bekväm sitthöjd och sittedjup. Informella sittplatser på murar och i trapor är viktiga komplement till bänkar med rygg- och armstöd. Alla möbler av trä ska torkas av med t.ex. såpa minst en gång/år. Oljad ek ska oljas minst en gång/år.

SOFFOR & BÄNKAR

Nola "Sakura"

Oljad ek, metall i grafitgrått, RAL 7024.

Det ska finnas ett utbud med och utan armstöd/ryggstöd för att säkerställa tillgänglighetskrav.

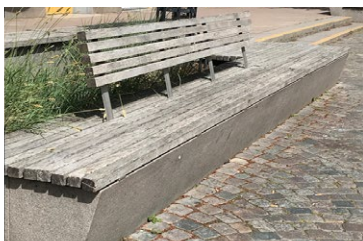

PARKSOFFA

Byarums bruk "Lessebo"

Oljad ek, gjutjärn i grafitgrått, RAL 7024.

Placeras i parker.

PLATSBYGGDA MÖBLER

Oljad ek, metall i grafitgrått, RAL 7024.

Räcken & staket

Räcken och ledstänger används i trappor och vid ramper som balansstöd vid nivåskillnader mellan gångytor. Ledstänger ska gå förbi nedre och övre trappsteg (30 cm) på båda sidor om trappan och vara greppvänliga. Staket används på platser med nivåskillnader som behöver fallskydd. Staket ska inte vara klättringsbara.

LEDSTÅNG

Specialtillverkas i stål och lackeras i RAL 7024

H 90 cm, ståndare c/c 150 cm.

Ledstänger ska finnas på båda sidor om trappan och gå förbi övre och nedre steg med 30 cm.

LEDSTÅNG VID HISTORISK BYGGNAD

Ledstång i historiskt känslig miljö anpassas i utförande och stil.

Skräpkorgar

Skräpkorgarna i centrum ska ha ett utseende som smälter in i omgivningen samtidigt som de tydligt komminucerar var skräp ska slängas. Det är viktigt att det finns olika varianter för att möta behovet på olika platser och möjlighet att sortera avfallet. Inkast bör sitta så att det är lätt för barn och rullstolsburna att använda, ca 0,8 m. Hundlatriner placeras i parker/grönytor med ett generellt maxavstånd på 400 m.

SKRÄPKORG

Ewf Eco "Bigbelly" 120 < 570 liter med fotpedal. Hög kapacitet med komprimator som klarar helger och evenemang. Används i centrum. *Bild: Ewf Eco*

PANTRÖR

Pantamera "Retub Grey x" lackat stål, RAL 7024 *Bild: Pantamera*

SKRÄPKORG

Byarum 125 liter, RAL 7024 Med eller utan askkopp integrerat i locket. Öppna skräpkorgar kan inbegripa risk för fåglar. Kan användas på mindre befolkade platser.

SKRÄPKORG MED FLERFACKSKÄRL

Pulverlackerat stål, grafitgrå RAL 7024 Används i parker.

SKRÄPKORG MED FLERFACKSKÄRL

Sortify "Mango" Pulverlackerat stål, grafitgrå RAL 7024 Kan användas istället för föregående i trängre utrymmen.

Skyltar

Skyltar, vägvisare och vägmärken ska utformas så att de inte dominerar eller skymmer siktlinjer. Det är viktigt att placeringen anpassas till stadsmiljön, är tydlig samtidigt som den inte dominerar i miljön. Antal stolpar bör begränsas och placeras konsekvent enligt typsektioner, sid. 39-63. Gatupratrare ska ha ram nedtill.

VÄGMÄRKEN

Anpassas till stadsmiljön i skala och placering. Ska vara lätta att avläsa och inte störa trafikmiljön i övrigt. Placeras i första hand längs fasad.

INFORMATIONSSKYLT

Skyltar ska följa grafisk profil enligt Växjö kommun och tas fram i samråd med Växjö kommun. Exempelbild visar 115 cm hög metall- och glasskylt från Delta.

Vägmålning & kontrastmarkering

Vägmålning ska inte ske på beläggningar av gatsten, betongplattor eller granithällar. Kontrastmarkering och blindskrift utförs på pollare vid övergångsställen. Kontrastmarkering på trappor ska vara prickad med en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS. Kontrast/separering mellan cykelbana/gångbana uppnås med olika markmaterial. Det ger god taktil som visuell vägledning, (särskilt om banorna skiljs åt med skiljeremsa). Viktigt att de båda materialen har visuell kontrast.

KONTRASTMARKERING
Utförs på trappor i kontrastfärg.

KONTRAST CYKELBANA/GÅNGBANA
Uppnås med olika markmaterial. Viktigt att materialen har visuell kontrast.

KONTRASTMARKERING
Utförs på pollare vid övergångsställe i kontrastfärg och med blindskrift.

LEDSTRÅK ÖVERGÅNGSSTÄLLE
Övergångsställen utformas med taktila ledstråk och i två delar, med och utan visning av kantsten, se avsnitt om tillgänglighet sid. 28.

Avvattning

RÄNNDALSBRUNNAR
Gjutjärn
Ska vara konkava/skålade.

LINJEAVVATTNING
Typ GH form "Campus"
Ska vara helt i gjutjärn.
Ska ha rätt trafikklass för att tåla tung trafik.

KONST & UTSMYCKNING

Den offentliga konsten är ett viktigt inslag i Växjö centrum och kan uttrycka sig på en mängd olika sätt. Konst finns i allt från mer traditionella former som statyer till mer odefinierbara former som belysningsinstallationer och temporära evenemang, men kan även kombineras med en funktion så som en bänk eller ett cykelställ. Konst bidrar till högre kvaliteter och upplevelsevärden i centrum och är ett sätt för centrubesökare att interagera med den fysiska miljön.

”Glasgatan” - glaskonst på Sandgärdsgatan upp mot domkyrkan bidrar till kulturhistorisk förankring mitt i glasriket. Statyer av olika slag speglar historia och samtid. *Växjö Citat* från Klostergatan via Storgatan till Västergatan förmedlar citat av författare med Kronobergsanknytning. *Växjö Art Site* är ett konststråk runt Växjösjön som sedan 2008 successivt har byggts ut. Konstverken i stråket röstar fram av Växjöborna.

Konst och utsmyckning i offentlig miljö är tillgänglig för alla och kan tilltala oss på olika sätt. Mångfald och konstnärlig frihet är viktigt att värna för att spegla stadens och invånarnas mångfald och olika preferenser. Växjö kommuns styrande och vägledande dokument som berör området ska följas:

- Offentlig konst på betydelsefulla platser (2016)
- Riktlinjer för konstnärlig utsmyckning (2014)
- Strategi för konstområdet (2010)

'På väg' av Linnéa Jörpeland, 2017 vid Södra Bantorget

'Durus och Mollis' av Monica Gora, 2008 - en del av Växjö Art site - ett konststråk runt Växjösjön.

Växjö Citat av konstnärerna i FA+ visar citat av författare med Kronobergsanknytning.

VEGETATION

Växjös parker och träd är en viktig del av stadens identitet med stor betydelse för stadsmiljöns attraktivitet och hållbarhet. Vegetation och grönska förbättrar stadens livsmiljö genom att reglera temperaturen, ge skugga, minska vindhastighet och fördröja dagvatten. Inte minst bidrar planteringar och träd till stadens estetik och årstidsvariation såsom vårblooming och sprakande höstfärger.

Det är viktigt att välja rätt växter som är anpassade för olika stadsmiljöer och som får plats även i sin fulla storlek. Idag utgörs en stor del av trädbeståndet i stadskärnan av lind. En större variation i växtvalet gör trädbeståndet mindre sårbart för eventuella sjukdomar, ger olika karaktärer till olika platser och kan ge längre blomningstid till gagn för pollinatörer. Giftiga växter upptagna i Giftinformationscentralens växtlista ska inte användas i anslutning till lekplatser.

Träd

Alléer och formklippta träd är viktiga för rutnätsstadens kulturhistoriska miljö och som strukturerande grönt element. De träd som planteras idag kommer att få stor betydelse för upplevelsen av staden i framtiden. Nya tåliga stadsträd kan med fördel planteras på större gator i centrum så som Kungsgatan och Kronobergsgatan. Föreslagna kompletteringar visas under utveckling av grönstrukturen på sid. 12. Viktigt att tänka på är placering, utbredning både ovan och under mark och val av art med hänsyn till de ekosystemtjänster träden bidrar med på platsen.

För vägledning av trädval, se Trädprogram för Växjö kommun (2016).
För typsektioner av uppbyggnad av växtbäddar, trädstöd och trädkvaliteter, se Teknisk handbok.

Buskar

Buskar i centrum ska vara formklippta, men undantag kan förekomma.

Perenner & utplanteringsväxter

Perenner ska bidra till årstidsvariation, estetik och skönhetsupplevelser samtidigt som de är källor till pollen- och nektar för många insekter. Perennytor i markplanteringar ska avgränsas med kantsten och insprängningsskydd enligt riktlinjer för utrustning.

Gräsytor

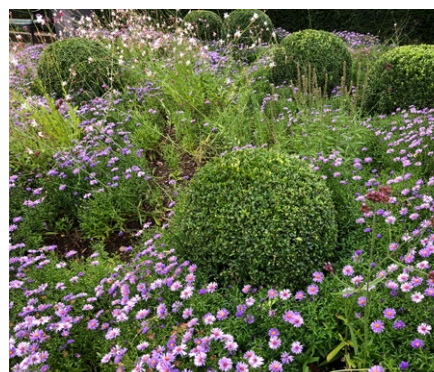
Gräsytor ska vara välklippta och tåla hårt slitage, som undantag kan ängsytor finnas.

Alléer längs Strandvägen och Linnégatan skapar karaktär och rumslighet.

Planteringar med tall, ljung och ris och mossbäddad mur ger känsla av natur i stadsmiljön.

Plantering på Teaterorget med formklippt buxbom är dekorativ sommar och vinter.

VATTEN

Närheten till vatten är en viktig del av Växjös identitet. Det strategiska arbetet med att förbättra vattenkvalitén i sjöarna i kommunen har gjort att staden omges av badbara sjöar idag.

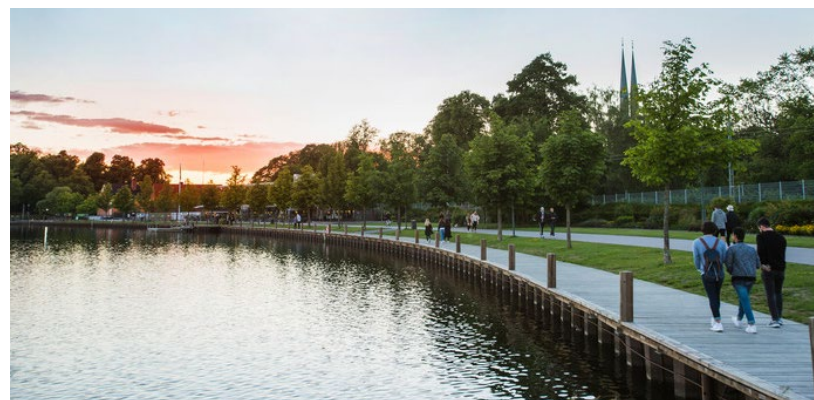
Inslagen av vatten i form av fontäner, vattenspeglar och närheten till Växjösjön skapar många värden i stadsmiljön. Ljudet av porlande eller forsande vatten kan upplevas rogivande och stänger ute andra, mindre smickrande stadsljud, t ex trafikbuller. Kulturhistoriska värden återfinns i markeringen av Snickarbäckens sträckning tvärs över Storgatan i anslutning till fontänen där. Sjöarna runt centrum ger stora rekreativa värden i nära anslutning till stadskärnans folkliv och rörelse. Kopplingen till vattnet kan stärkas genom förbättrade korsningspunkter och tillgängliga och tydliga stråk ner mot Växjösjön.

Förutom Växjösjön består den blå strukturen i centrum i huvudsak av fontäner. För ökat inslag av vatten i stadskärnan bör en strategi för vilka fontäner och vattenanläggningar som ska vara kvar och var fler kan nyanläggas ses över.

Ett förändrat klimat med ökad nederbörd och skyfall innebär ökade krav på dagvattenhantering och fördröjning, speciellt i områden med hög andel hårdgjorda ytor som i centrum. Öppna dagvattenlösningar har en kylande effekt vilket är positivt i områden med mycket hårdgjorda ytor och kan samtidigt bidra med höga vistelsevärden. Fördröjningsmagasin och regnträdgårdar kan både avlasta ledningsnätet samtidigt som det ger plats för vegetation i stadsmiljön.

Porlande vatten på Teatertorget.

Bryggor längs Växjösjön. Bild: Alexander Hall

Fontänen vid Snickarbäckens sträckning över Storgatan.

UTESERVERINGAR

Växjö's uteserveringar är en viktig del av stadens folkliv och bidrar till en social mötesplats på gator och torg. Uteserveringarna ska vara enhetliga i sitt uttryck med en enkel utformning. De ska passa in i karaktären med den omgivade bebyggelsen och uppfattas som en del av gaturummet. Materialval, färg och storlek ska anpassas efter platsen med hänsyn till gaturum och möblering. Rörelsestråken får inte blockeras eller vara för smala. Framkomligheten på trottoarer och gågator ska prioriteras över uteserveringarnas utbredning.

Markmaterial

Uteserveringen ska vara en del av gaturummet, "golvet" är därmed gatans markbeläggning.

Staket

Uteserveringar ska vara avgränsade med staket under säsong. Resten av året tas staketet bort. Material som kan användas är metall i grafitgrått, RAL 7024 alternativt mörkgrå nyanser / svart (RAL 7016, RAL 9011, RAL 9017, RAL 9005), trä i NCS-grå (NCS S 3000-N till NCS S 6000-N) eller glas. Träfärgat och tryckimpregnerat trä tillåts ej. Höjden på staketet ska vara mellan 90-110 cm och genomsiktligt. Underkanten på staketet får högst vara 15 cm från marknivå.

Höjbara räcken ska vara i glas och fria från bjälkar i överkant. Maxhöjden på uppfällt staket får totalt vara 200 cm. Staketet ska vara i standardhöjd, 90-110 cm, då uteserveringen är stängd. Huruvida hela eller delar av uteserveringen ska vara höj- och sänkbar provas från fall till fall. Minsta sektionslängd 150 cm.

Dialog med Växjö kommun måste ske innan etablering.

Tak

Tak över uteserveringar ska vara av parasoller eller markiser i vitt, beige eller ljusgrått (motsvarande NCS S 0300-N till NCS S 1000-N eller liknande, ej svart) och utan reklam. Lägsta höjd är 2.40 m över mark. Taket ska hållas inom uteserveringens avgränsning.

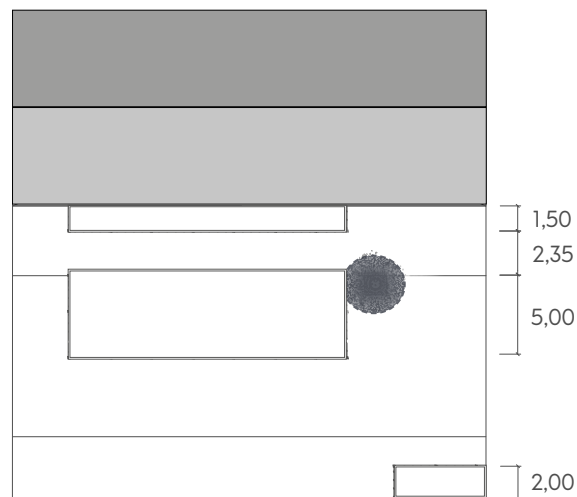
Skyltning

Reklam får ej förekomma.

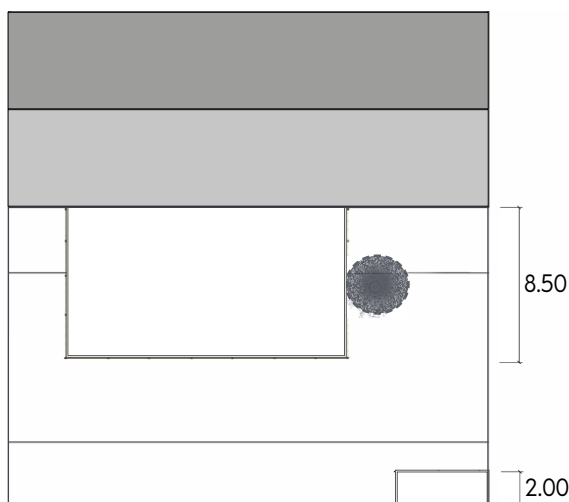

Typritning Storgatan

Rörelsestråken längs Storgatan ska prioriteras och uteserveringarna får därför inte blockera dessa på dagtid. Kvällstid tillåts att stråket mellan fasad och uteservering stängs av för att gynna nattelivet i centrum. På norra sidan tillåts uteserveringen ta upp till 8,85 meter, dagtid måste en zon på 2,35 meter hållas öppen. På södra sidan tillåts uteserveringar med maxbredd 2m.

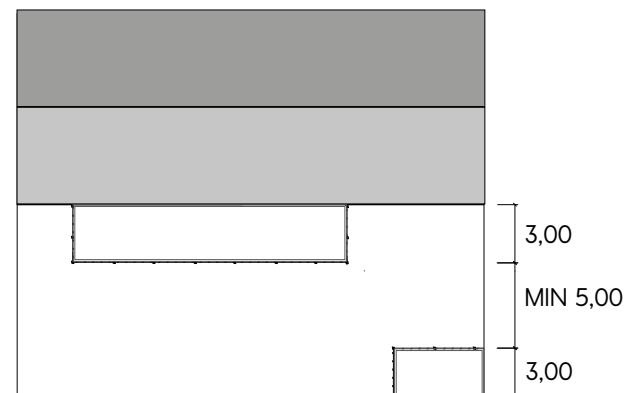
Dagtid: stråk öppet mellan fasad och uteservering.

Kvällstid: uteservering får ta ytan fram till fasad i anspråk.

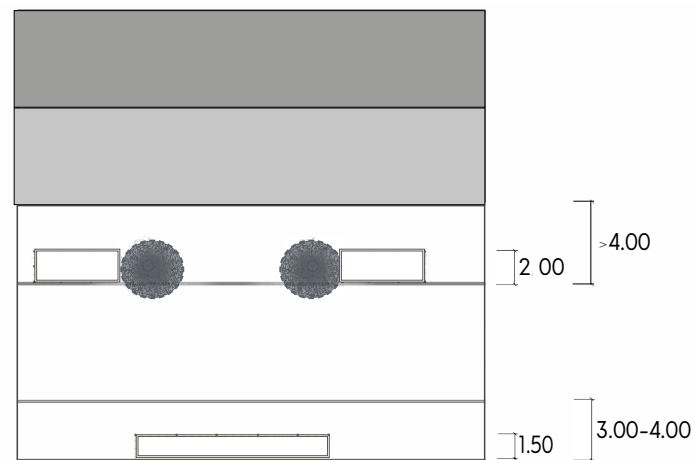
Typritning övriga gågator

På smalare gator ska uteserveringen ligga mot fasaden och kan vara upp till 3 meter breda, men måste lämna minst 5 meter fritt rörelsestråk fram till uteservering på motsatt sida gata. För uteservering på Sandgårdsgatan, se sektion sid. 43.

Typritning gator med trottoar

Trottoarer bredare än 4 meter kan ha en möbleringszon på 2 m (Västra Esplanaden, Kungsgatan). Trottoarer mellan 3-4 m kan ha uteservering längs fasad. Minst 2 meter gångyta ska hållas fri.

TILLGÄNGLIGHET

Stadens allmänna platser ska vara tillgängliga och användbara för alla, såväl personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Boverket har meddelat föreskrifter för tillämpningen av kraven i PBL vid nybyggnad liksom vid avhjälpande av hinder i befintlig miljö genom de två föreskrifterna ALM 2 och HIN 3.

I stadskärnan, som är en viktig målpunkt där många rör sig, är det särskilt viktigt att säkerställa god tillgänglighet. Det handlar om jämna, halkfria ytor utan onödiga hinder och med rätt höjdsättning, men även ledstråk, ledstänger, skyltning och kontrastmarkering och bra belysning och ljudmiljö och tillräckligt med sittmöjligheter.

Att tillgängliggöra entréer är upp till varje enskild fastighetsägare att åtgärda, vilket går genom bygglovshantering. Kommunen kommer vid ombyggnation av gator i centrums se över höjdsättningen för att få så bra anpassning som möjligt.

Om det inte är möjligt att undvika en trappa bör den kompletteras med ramp eller alternativ väg. En ramp bör inte luta mer än 5 % (1:20) men i befintlig miljö kan en något brantare lösning, cirka 8 % (1:12) accepteras. Ramper ska vara minst 1,4 meter breda och utformas med handledare och avåkningssydd. Dessutom ska både ramper och trappor kontrastmarkeras.

Trottoarer & gångstråk

Gångbanors bredd bör vara två meter vid nybyggnation för att möjliggöra vändning med rullstol. I redan bebyggd miljö godtas 1,75 m. Vid kortare avsmalningar, till exempel en belysningsstolpe eller en skylt, kan ytterligare minskad bredd godtas. Måttet ska dock inte understiga 1,3 m eftersom en gående med en ledarhund måste kunna ta sig förbi.

” 12 § Fysiska hinder såsom mindre nivåskillnader, ojämn markbeläggning, svårforcerade rännilar och trottoarkanter ska avhjälpas. (Boverkets författningssamling (2013:9) om enkelt avhjälpda hinder HIN 3)

Gångstråk ska ha en jämn beläggning, såsom betongsten, granithällar eller där det förekommer gatsten, förses med granithällar som läggs i en bredd av minst 900 mm. Nedsänkningar mellan trottoar och körbana ska göras i gatuhörn. En gångyta ska inte luta för mycket, inte mer än 2% (1:50) i sidled. Viktigt att åtgärda enkelt avhjälpda hinder såsom höga kanter eller trasiga plattor.

Utrustning

Bänkar och sittmöbler ska i huvudsak ha ryggstöd och armstöd med en bekväm sitthöjd och ett bra sittdjup. De ska vara utplacerade för att underlätta för äldre och rörelsehindrade med ett generellt avstånd på 25 meter på gågator och där det rör sig mycket folk. I viktiga gatustråk och i parker gäller 50-100 meter. Utrustningen ska placeras i gators möbleringszon och lätt kunna upptäckas med ledkäpp. Gatupratar ska ha ram nedtill och uteserveringar ska ha kant högst 15 centimeter ovan mark.

Övergångsställen, genomgående gångbanor & busshållplatser

Korsningspunkter och hållplatser kräver speciell uppmärksamhet. På dessa ställen krävs både beläggning med kontrastfärger och taktila plattor. De taktila plattorna bör omges av stora, ofasade plattor för att uppnå största möjliga strukturkontrast. Den släta omgivningen gör det lättare att känna skillnad mot omgivande material och lättare att följa stråket.

Övergångsställen tillgänglighetsanpassas både för rörelsehindrade och för synsvaga genom att delas i två delar. På delen för rörelsehindrade saknar kantstödet visning. På delen för synsvaga har kantstenen tydlig visning och ger möjlighet för synskadade att känna skillnad på trottoar och gata. Synskadade får även ledning av taktila plattor och pollare. Kring de taktila plattorna ska ytor vara släta. Se typritning i Teknisk handbok.

Belysning

Gångvägar och gångbanor ska vara väl belysta. Det gäller i första hand huvudstråk för gång- och cykeltrafik och huvudstråk i och genom parker samt viktiga målpunkter som till exempel torg, busshållplatser, övergångsställen och entréer.

DEL III. - BELYSNING

erväg
es ej

INLEDNING

Upplysta kvarter, stämningsfulla skyltfönster, belysta parker, torg, fasader och en säker trafikmiljö. Ljuset har många viktiga uppgifter men den kanske allra viktigaste är att bidra till liv och rörelse i staden. Ambitionen med ljussättningen av Växjö centrum är att stadens karaktär återfinns och förstärks under de mörka timmarna. Belysningen ska kännas varm och behaglig och inbjuda till att människor vistas i centrum under en längre tid på dygnet.

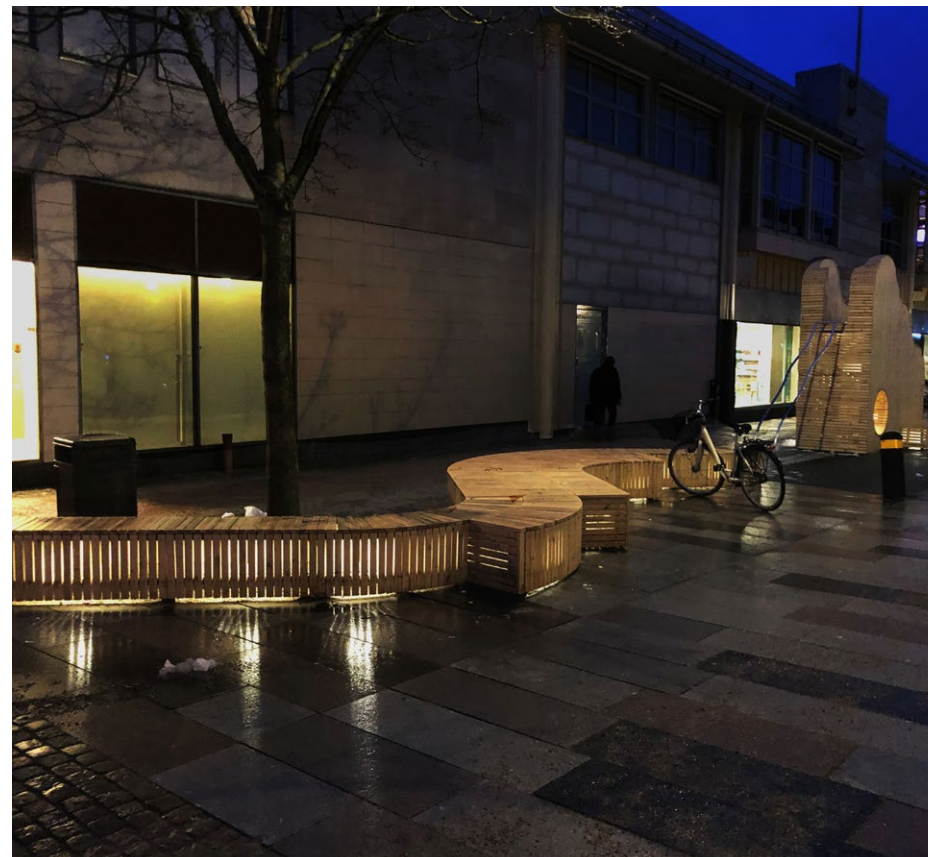
Ljusetets uppgift i Växjö Centrum

- ⇒ Skapa en behaglig och trygg miljö att vistas i kvällstid
- ⇒ Skapa en estetisk tilltalande ljusmiljö
- ⇒ Ge vägledning och säkra trafikmiljöer

Växjö centrum kännetecknas av rutnätsstadens struktur som inrymmer småskalighet och variation i bebyggelsen. Definierade trädalléer förstärker de större gaturummen. Siktlinjer och fondmotiv är viktiga för vägledning, rumskänsla och intrycket av skalan i staden. För att lyfta fram bebyggelsestrukturen ska gaturummen som grund belysas på ett enhetligt sätt. Belysning anpassas till gatornas användning – gånggator respektive gator för biltrafik. Bebyggelsens småskalighet och variation framhävs genom att belysa noga utvalda fasader samt fonder för att ge vägledning och orienteringspunkter.

Riktlinjer för belysningen

- ⇒ Anpassa belysningen till människors och stadens skala
- ⇒ Förtydliga gaturummen och rutnätsstadens struktur
- ⇒ Lyfta fram karaktäristiska fonder och orienteringspunkter
- ⇒ Framhäva träd och grönska
- ⇒ Ge en enhetlig och estetiskt tilltalande grundutformning
- ⇒ Lyfta fram konstnärlig utsmyckning och landmärken
- ⇒ Undvika bländning
- ⇒ All belysning ska utföras med modern teknik avseende energiförbrukning, funktion och estetik

Inbyggd belysning i lekskulpturen på Klostergatan ger intim atmosfär under kvällstid.

GRUNDBELYSNING GATURUM

Grundljusets funktion säkerställer synbarhet och säkerhet för gående och trafikanter. Armaturen Icon från Louis Poulsen används i Växjö centrum som en signaturarmatur. Dess lysande opala kupa skapar ledande stråk och ger en enhetlig karaktär åt stadskärnan.

Armaturen monteras, beroende på gaturummets utformning, på lina, vägg eller stolpe. Icon kan monteras på stolpe, med enkel eller dubbel arm. En färgtemperatur på 3000K ska användas. Val av optik, ljusflöde, antal, stolp- och monteringshöjd anpassas efter trafiksituation och typ av gaturum. Vid montering på stolpe används grafitgrå kulör - RAL 7024, på både armatur och stolpe. Föreslagen montage typ för olika gator framgår av översikten på sid. 33.

På utvalda platser kan stolpen kompletteras med riktade spotlights för effektbelysning av t ex träd eller förhöjd ljusnivå på gång- och cykelbana. Denna lösning återfinns idag på Västra Esplanaden och på Teatertorget. För belysning av träd och grönska se sid. 35.

Utöver grund- och effektbelysning spelar stadens verksamheter en stor roll. Ljus från bostäder och framförallt skyltfönster bidrar till en varierad ljusmiljö. Fastigheter med skärmtak i centrum bör ha integrerad belysning. Eftersatta skärmtak drar ofta ner helhetsintrycket av både gaturum och fastighet och bör därför vara en prioritet för fastighetsägare. Väl ljusatta skärmtak bjuder in till både handel och trivsel.

Icon. Bilder: Louis Poulsen

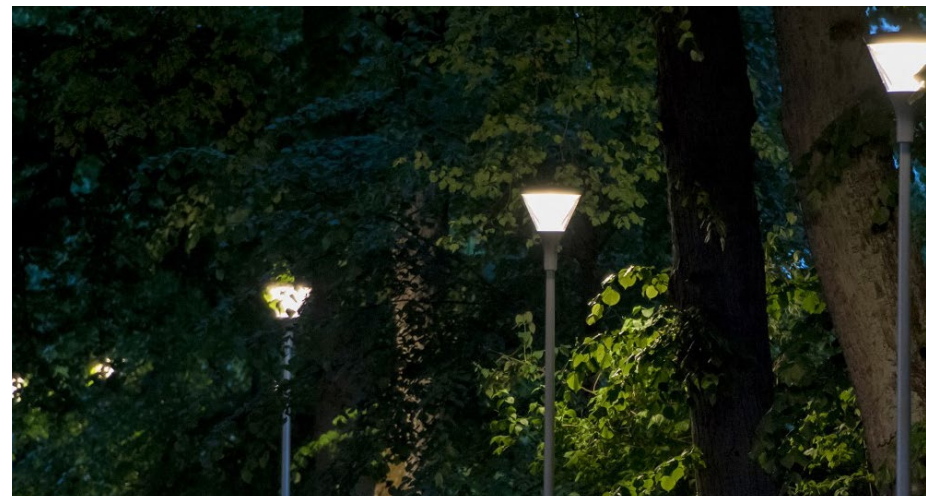

GRUNDBELYSNING PARKER

För att ge grundljus i stadskärnans gröna rum används signaturarmatur Sky Park från Fox Design. Sky Park är en armatur med rotationssymmetriskt ljus och ett enkelt formspråk. LED-ljuskällan med sin placering i botten av armaturen ger ett indirekt, bländfritt ljus som sprids via armaturens välvda tak.

Armaturen monteras på konisk eller cylindrisk stolpe, stolphöjd anpassas efter miljö och stolpavstånd. En färgtemperatur på 3000K ska användas. Silvergrå färg används på både armatur och stolpe. Sky finns också som väggarmatur och pollare.

Sky återfinns idag bla. i Teaterparken, Linnéparken, runt Växjösjön och på Vattentorget där den tillsammans med effektbelysning i form av goboprojektorer på stolpe och integrerad belysning i bänkar skapar en välkomnande och spännande ljusmiljö på torget.

Sky i Linnéparken Bild: Fox belysning

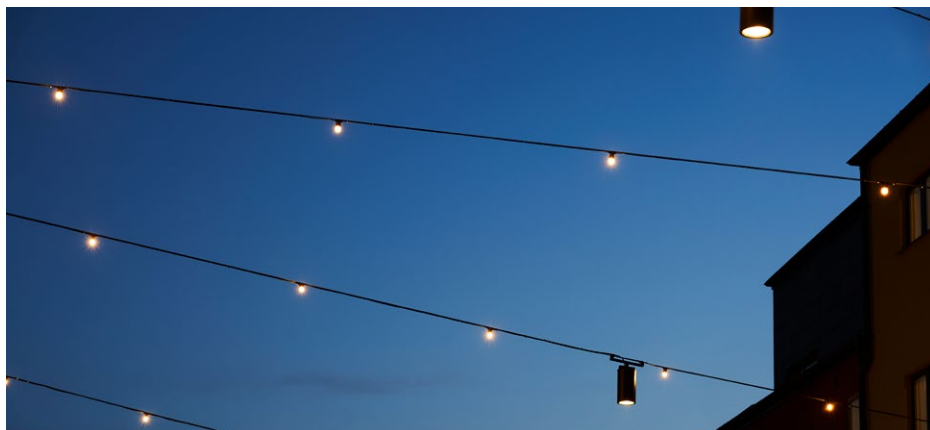
GRUNDBELYSNING TORG

Stadens torg och öppna platser ser alla olika ut med egna identiteter som hjälper människor att orientera sig i stadskärnan. Huvudprincipen för belysningen är att spegla och förhöja torgens unika karaktär. Armaturer och monteringshöjder kan variera för att passa den specifika platsens storlek, historik och funktion med mera.

Torg karaktäriseras av stora öppna ytor med god genomsikt. Vid planering av belysning för torgmiljöer bör den öppna och luftiga känslan bibehållas. Stolpmonterad belysning bör främst placeras i utkanten av torget. Färgtemperatur på 3000K ska användas.

Västerbrotorg har fått en identitetsskapande belysningslösning i form av linspända armaturer och ljusslingor. De skapar rumslighet och ger torgytan ett luftigt och genomsiktligt tak under de mörka timmarna. Som ett exempel skiljer sig denna miljö avsevärt i förhållande till t ex Stortorget med sina historiska byggnader och stora öppna ytor.

Fasader och vertikala ytor ramar in torgen och är viktiga element att ta hänsyn till vid belysningsplanering. Med fasadljussättningar skapas ljusa rum utan att höga ljusnivåer på markytan måste användas. Fasadljussättning bör belysa vackra och identitetsskapande byggnader som framhäver och förtydligar torgets och stadens särart.

Linhängd armatur vid Västerbrotorg. Foto: Fagerhult

GRUNDBELYSNING AVVIKANDE STRÅK

Det finns gator och stråk i stadens kärna som av olika anledningar avviker ifrån de generella riktlinjerna för grundbelysning. Dessa stråk har annan belysningslösning än vad programmet generellt föreskriver. Armaturer för grundbelysning ska oberoende av armaturtyp alltid ha färgtemperatur 3000K.

Stockholm

Södra Järnvägsgatan har en belysningslösning med egen karaktär i form av 'Stockholm' från Ateljé Lyktan (bild nedan). 'Stockholm' används också i stadsdelen Bäckaslöv som binds ihop med Södra Järnvägsgatan. Grafitgrå, RAL 7024, ska användas på både armatur och stolpe. Stolptyp ska vara rakstolpe.

Italo

För belysning av avvikande miljöer, där Icon tar för stor visuell plats eller upplevs överflödig, föreslås armaturtyp Italo från AEC. Denna armatur används även som gatuarmer i andra stadsdelar. Italo kan exempelvis användas vid parkeringar, bredare gaturum och trafikplatser i centrum. Armatur och stolpe ska ha samma färg. Bild nedan visar armatur och stolpe i olika färger, detta bör undvikas.

Linhängd armatur

Sandgårdsgatan är exempel på ett gatustråk som pga domkyrkan i gatans östra fond kan få en annan, mer diskret, armaturtyp för att inte störa vyn mot kyrkan. En lågbyggd diskret linhängd armatur föreslås.

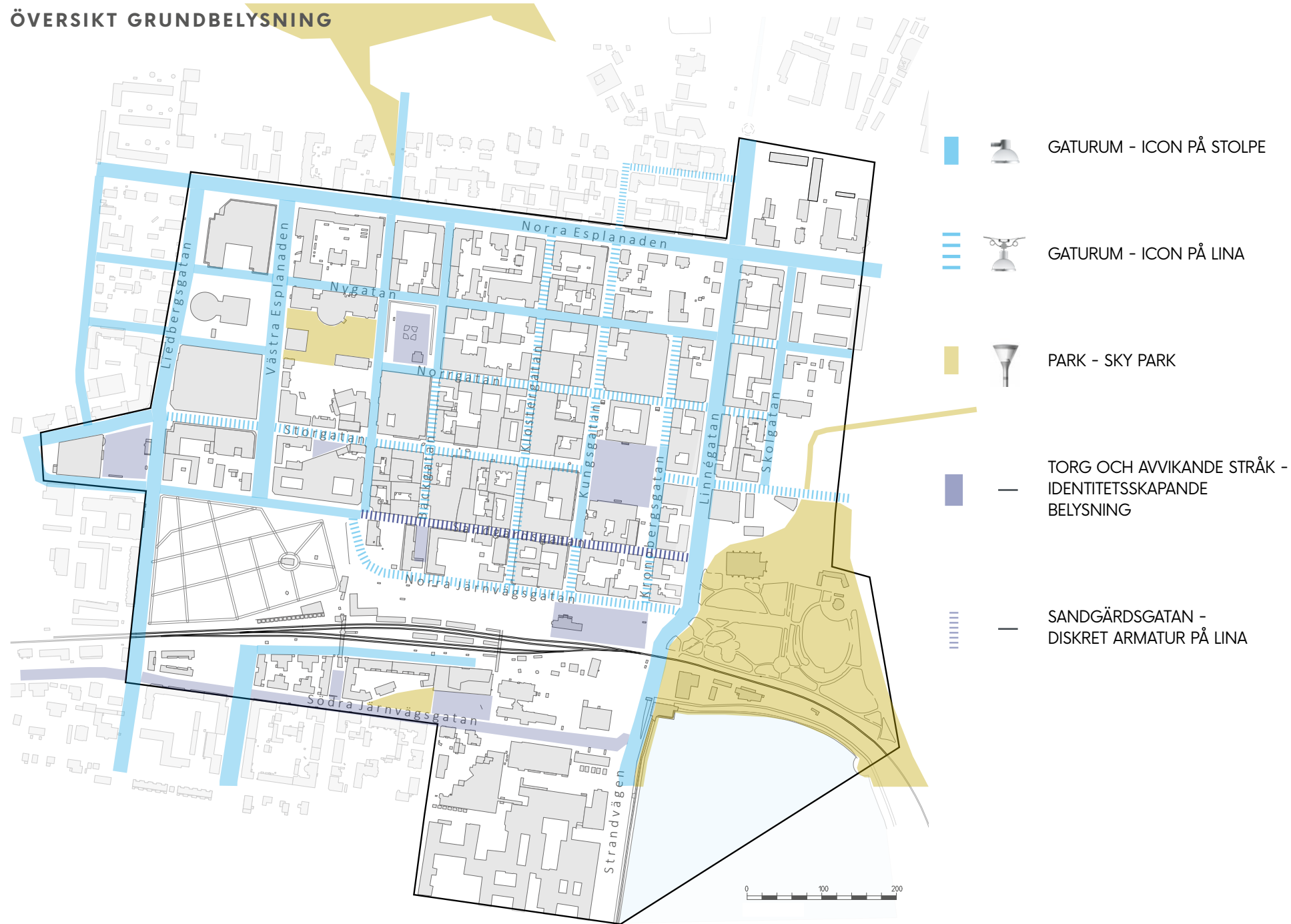

AEC Italo. Foto: AEC Italo

Stockholm Ateljé Lyktan. Foto: Lasse Ottosson

ÖVERSIKT GRUNDBELYSNING

ARMATURLISTA

SYMBOL	BILD	ARMATURTYP	FÄRG ARMATUR	LJUSKÄLLA	STOLPTYP	FÄRG STOLPE	HÖJD	ÖVRIGT
		Icon Lina, Louis Poulsen	Alu struktur	LED 3000K	-	-	6-8m	
		Icon Stolpe, Louis Poulsen	Grafitgrå RAL 7024	LED 3000K	Rakstolpe med arm.	Grafitgrå RAL 7024	4-9m	Armlängd ska stå i proportion till stolpen.
		Icon Vagg, Louis Poulsen	Alu struktur Alt. Grafitgrå RAL 7024	LED 3000K	-	-	3-4m	Kulör bestäms utifrån fasadfärg.
		Sky Park, Fox Belysning	Silvergrå Akzo Nobel MW300D	LED 3000K	Konisk alustolpe /Konisk stålstolpe	Rå aluminium alt. Silvergrå Akzo Nobel MW300D	4m	Sky finns även som Pollare och Vaggarmatur.
		Italo 1-3, AEC/ Annell	Metallic Silver 03/ Mörkgrå Grå2B	LED 3000K	Standard stålstolpe	Varmförzinkad alt. Metallic Silver 03/ Mörkgrå Grå2B	5-10m	OBS. Färg 03 till Varmförzinkade stolpar!
		Stockholm, Ateljé Lyktan	Grafitgrå RAL 7024 Alt. Standardfärg	LED 3000K	Rakstolpe	Grafitgrå RAL 7024	4-8m	Kombinerad stolpe med dubbelarm för Väg och GC-väg ex 7m 1m arm, på 5 m 0,6m arm.
		-	-	LED 3000K	-	-	6-7m	Armatyrtyp: diskret linhängd armatur.
		Radiis 109/210, Louis Poulsen	-	LED 3000K/ 4000K	-	-	-	Vid val av infällda markstrålkastare för ex. trädelysning används i första hand Radiis. (Då utanpåliggande montage är möjligt används detta i första hand.)

MILJÖBELYSNING GRÖNSKA

Växjö har en tydlig grönstruktur med alléer som både är rumsskapande och som förstärker stråk. Runt om i stadskärnan finns också stora solitärträd och grupper med träd som fungerar som landmärken och blickfång i stadsbilden.

Vid belysning av träd och växtlighet ska flera aspekter vägas in. Djur- och växtliv kan ta skada av ljuskällor som riktas mot träd varför noga analyser av val av plats, tider på dygnet och året, ljusstyrka och frekvens samt riktning ska vägas in. Habitatnätverksanalys för fladdermöss i Växjö visar t ex på biologiskt värdefulla miljöer runt Växjösjön och i stadens större grönområden, där ljuskällor bör vara mer restriktiva än i den hårdgjorda stadsmiljön.

Vid noga avvägningar kan belysning av esplanader skapa goda vistelsevärden kvällstid där allérummen undgår att bli mörka hål i staden. Befintlig belysningslösning med spotlights i kombination med grundbelysning är en bra utgångspunkt. Med spotlights på stolpe kan gångstråken i allén förstärkas och/eller trädens kronor belysas.

Viktiga solitärträd som kan belysas markeras på översiktskartan på sid. 37. Träden belyses underifrån med infällda eller utanpåliggande markstrålkastare alternativt ovanifrån med spotlights på stolpe. Större träd kan behöva en kombination av båda lösningarna för att belysa både stam och trädkrona, t ex träden vid Teaterparken.

Delar av Storgatans grönska bör lyftas fram, framförallt större solitärträd vid korsningspunkter och grupper av träd vid Storgatans entréer. Det ger vägledning i form av orienteringspunkter samt stärker gatubilden längs med handelsstråket.

Vid val av armatur och placering bör hänsyn tas till drift- och underhållsaspekter. Där utanpåliggande armaturer kan användas bör det vara ett förstahandsalternativ. Infällda markstrålkastare innebär en större risk för inträngande fukt och ett försvårat utbyte.

MILJÖBELYSNING FONDBYGGNADER OCH FASADER

Ljussättning av fondmotiv och vackra fasader förespråkas för att ge vägledning och vackra vyer. Det ger Växjö stadskärna en visuell struktur som är lika tydlig kvällstid som dagtid.

Fonder är tydliga vertikala ytor som kan användas för att definiera ytor, stråk och rum. De kan också användas för att markera enskilda byggnader eller liknande. Exempel på fonder är fasader, statyer och murar. Belysning förstärker stadens fondelement, vilket ökar platsens rumskänsla och orienterbarhet. Belysta vertikala ytor gör även att platsen upplevs ljusare.

Byggnader såsom teatern, stationen, fängelset, domkyrkan m fl bör ha en bearbetad ljussättning då dessa byggnader är viktiga för Växjö's identitet, se sid. 37-38. Bostadshus som utgör fondmotiv kan ha enklare belysningslösning i form av förstärkt entrébelysning, träd-belysning eller liknande. Att minimera bländningsrisk är extra viktigt i anslutning till bostadshus.

Moderna offentliga byggnader med glasfasader bör ha en interiör belysningslösning som ger byggnaden liv under dygnets mörka timmar. Bilden nedan visar exempel på glasfasad med belysning.

Foto: Anders Bergön, Ole Jais

MILJÖBELYSNING ACCENT- OCH EFFEKTBELYSNING

Accent- och effektbelysning är en viktig del i stads kärnans ljussättning. En varierad och intressant ljusmiljö kan skapas med riktat ljus, lågt placerade ljuspunkter och lysande ytor.

Riktat ljus

Riktat ljus kan skapas med exempelvis spotlights på stolpe där en bänk, en vacker markbeläggning, en plantering eller ett objekt blir belyst med högre ljusnivå än sin omgivning. I bilden till höger skapas accenter på marken med gobostrålkastare på marken vid Vattentorget.

Genom riktat ljus kan konstverk synliggöras kvällstid och bli landmärken och orienteringspunkter i staden. Ljussättning av konstverk ska ske i samråd med konstnären och konstansvarig på Kultur- och Fritidsförvaltningen. Ljussättningen ska genomföras varsamt och val av verk görs utifrån konstverkets förutsättningar. Ett svart konstverk kommer exempelvis inte att bidra avsevärt till upplevelsen av en ljus miljö.

Lågt placerade ljuspunkter

Accenter och upplevelsen av en ljus och stadsmässig miljö kan också skapas med lågt placerade ljuspunkter. Ljus på lägre höjd ger dynamik i gaturummet och en mer välkomnande och intim känsla. Lägre ljuspunkter kan adderas i form av bl a pollare, integrerad belysning i bänkar och handledare, likt i bilden till höger.

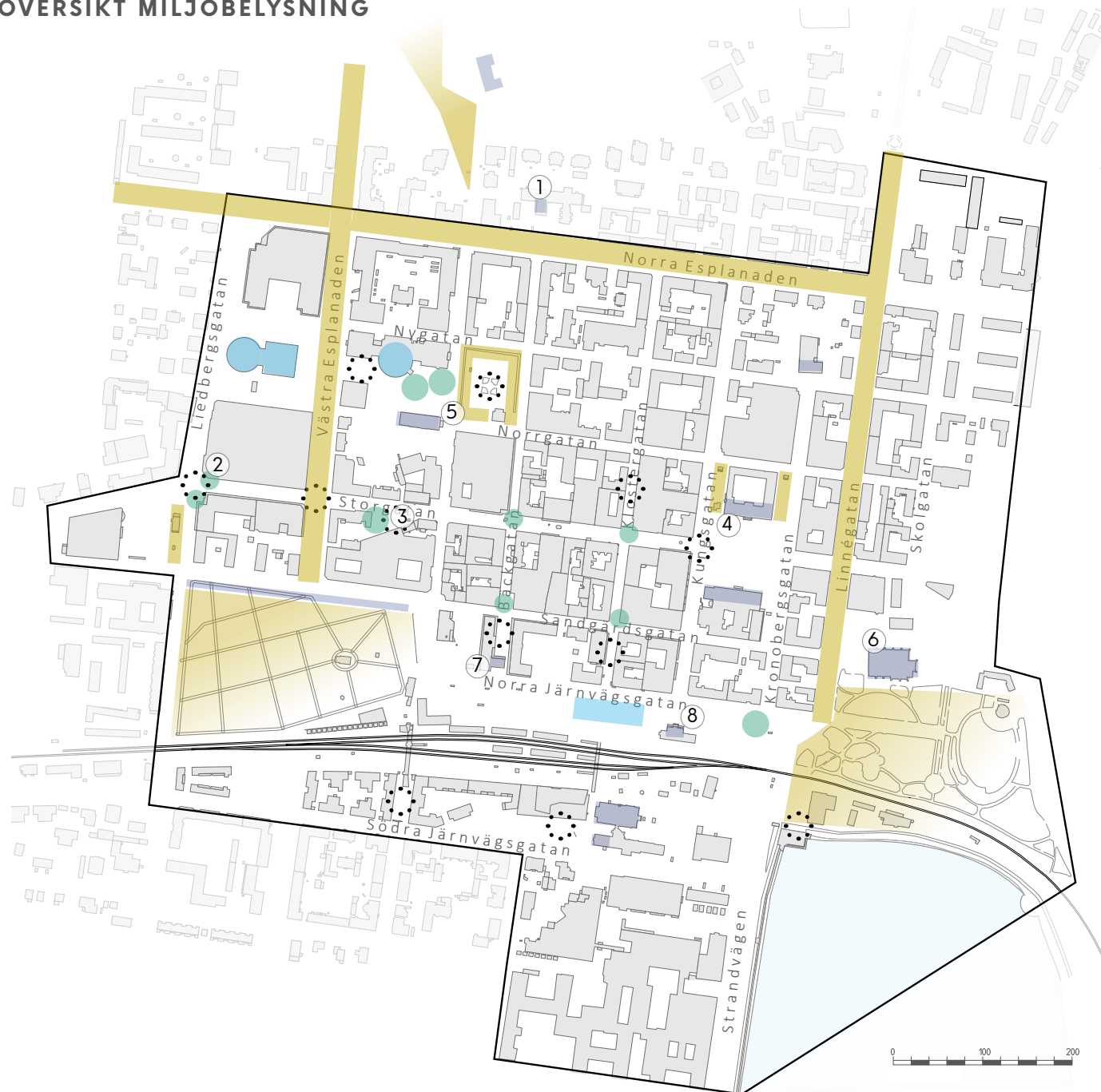
Lysande ytor/ljuspunkter

Accenter i form av ljuspunkter och lysande ytor kan också skapa ljuseffekter. Ljuskällan i en ljusslinga, en armatur med lysande yta, en "neonskylt" eller lysande linjer är exempel på lysande ytor/ljuspunkter.

Foto: Werner Nystrand

ÖVERSIKT MILJÖBELYSNING

ALLÉER OCH PARKER
Gröna rum som inte får bli "mörka hål" i centrumkärnan. Ljusstyrka, tider på året och dygnet samt riktning ska beakta alléers och parkers biologiska funktion.

SOLITÄRTRÄD OCH TRÄDGRUPPER
Centrala träd som med belysning skapar orienteringspunkter och ljusa vertikala ytor i stadskärnan. Bilder för respektive nummer på nästa sida.

FOND- OCH FASADBELYSNING
Fasader och ytor som med sin identitet eller placering är viktiga landmärken och rumsskapande objekt.

GLASFASADEER
Offentliga byggnader med glasfasad som inte bör upplevas som mörka och öde under kvällstid.

ACCENT- OCH EFFETBELYSNING
Platser där förstärkt eller identitetsskapande belysning kan skapa liv och förhöja centrumkänslan.

① BILDHÄNVISNING
För bild, se nästa sida.

VIKTIGA FONDER OCH LANDMÄRKEN

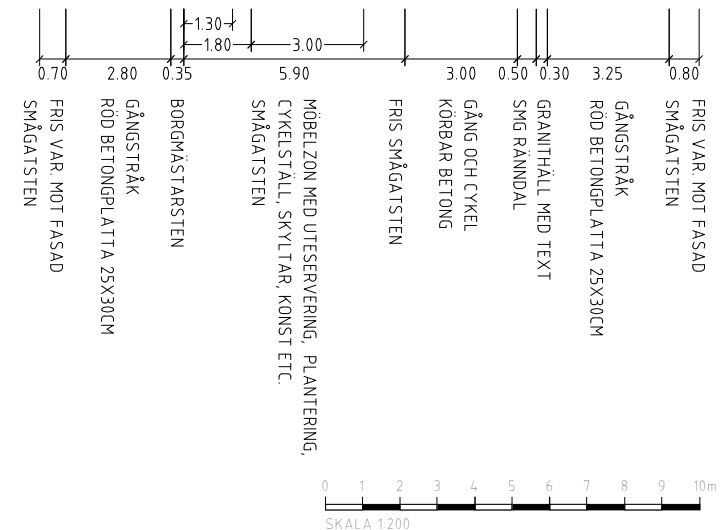
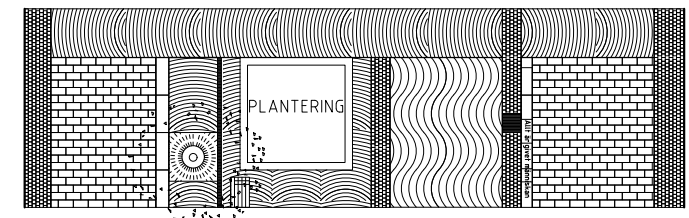
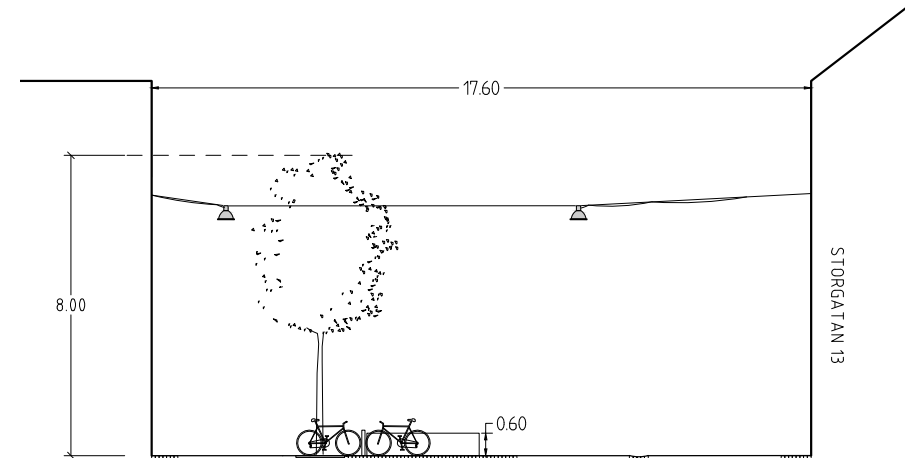
DEL IV

- TYPSEKTIONER

STORGATAN IDAG

Längs Storgatan är handel och restaurangverksamheter samlade vilket gör att det är en av de mest besökta gatorna i centrum. Den regleras som gågata med förbud mot motortrafik mellan Liedbergsgatan och Kungsgatan (varutransporter undantaget). I gatans möbelzon finns bänkar, cykelställ och planteringar, en trädallé och ett flertal uteserveringar. Rutnätsstrukturen är tydlig vilket förstärks av trädallén. Storgatans korsningspunkter med andra gator är viktiga mötespunkter.

Markbeläggningen är varierad – olika betongplattor, tillsammans med smågatsten och granithällar. Det gör att Storgatan inte upplevs som ett sammanhängande stråk. Utformningen leder även till att betongplattorna används som cykelbana, trots att det idag är en delad trafikyta, *shared space*, med ömsesidig hänsyn, vilket kan upplevas otryggt och förvirrande. Markbeläggningen är gammal och ojämn vilket otillgängliggör stora delar av gatan. Uteserveringarna har inte en konsekvent utformning och hindrar rörelsestråket på vissa delar av gatan.

STORGATAN - NY UTFORMNING

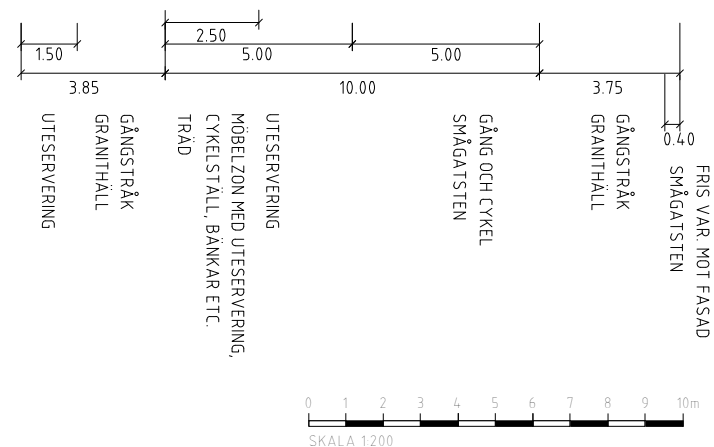
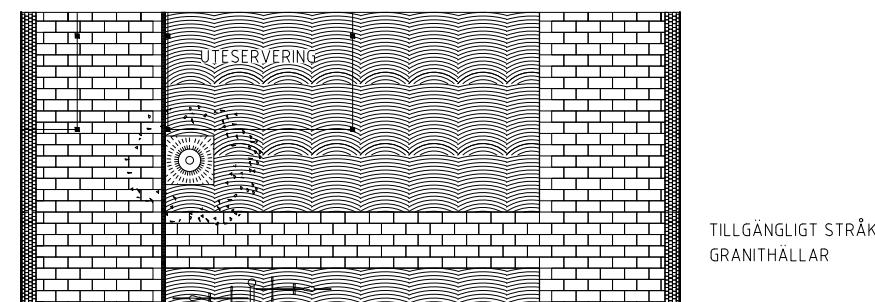
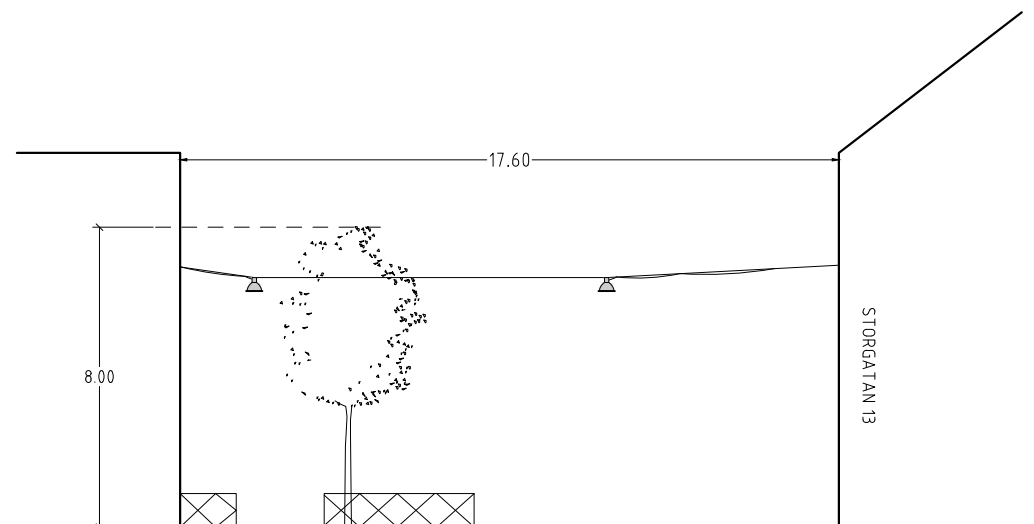
Det är viktigt att Storgatan är tillgänglig för alla, både med åtgärder i markbeläggningar och med höga upplevelsevärden som bjuder in till möten och vistelse. Den offentliga miljön blir särskilt viktig när stadens utbud förändras. En miljö som har höga upplevelsevärden är resilient och anpassningsbar för förändringar och kvarstår som naturlig mötesplats för stadens invånare och gäster.

I den nya utformningen av Storgatan förenklas markbeläggningen och gatan tillgängliggörs med jämn beläggning i form av granithällar i gångstråk och tvärgående stråk. All utrustning samlas i möbleringszonen. Platsbildningar som inbjuder till längre vistelse i gaturummet (t ex väderskydd, brädspel, konst och planteringar) främjas i utformningen.

För att koppla ihop stadskärnan med domkyrkan och östra delen av centrum bör korsningspunkten med Kronobergsgatan och Linnégatan hastighetssäkras.

Uteserveringar har konsekvent utformning och placering, se typritningar på sidan 27.

'Växjö citat' läggs i materialskiftet mellan granithällarna och smågatstenen. Placering ska ske i samråd med konstansvarig på kultur- och fritidsförvaltningen. Ur kulturhistorisk aspekt är det av vikt att bevara borgmästarsten. Ljusare gatsten som visar den nedgrävda snickarbäckens dragning bevaras.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10m
SKALA 1:200

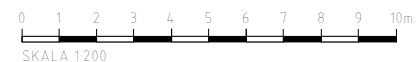
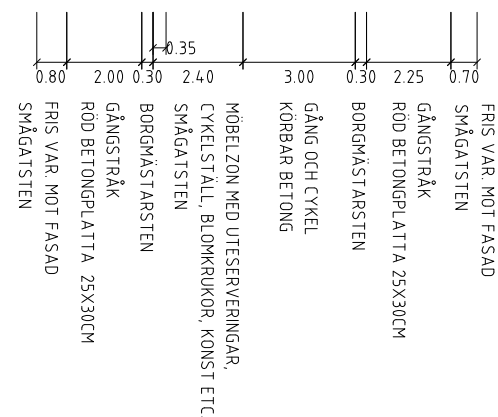
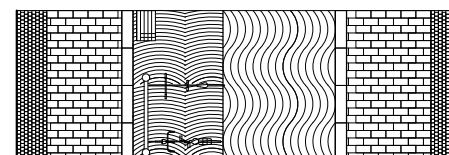
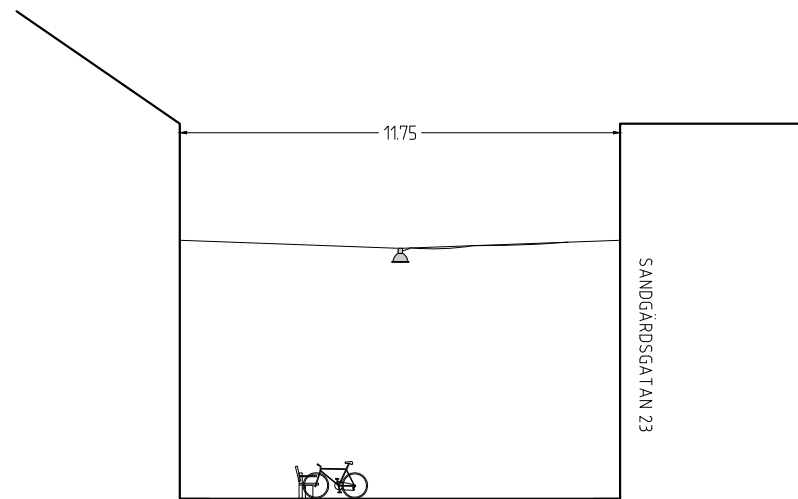
SANDGÄRDSGATAN IDAG

Stora delar av Sandgärdsgatan har idag motortrafikförbud med undantag för varustransporter. Längs gatan finns ett stort utbud av restauranger och pubar vilket gör att det vistas folk här även på kvällstid. Den smala gatusektionen ställer höga krav på utformningen för att få plats med olika funktioner.

Idag finns en stor variation i markbeläggningen - olika betongplattor, smågatsten och granithällar, vilket gör att Sandgärdsgatan inte upplevs som ett tydligt sammanhängande stråk. Markbeläggningen är gammal och ojämn vilket otillgängliggör delar av gatan. Domkyrkans placering som fondbyggnad och blickfång i gatans östra del är viktig för gaturummets karaktär. Utsmyckning i form av konstverk i glas som ingår i 'Glasgatan' är placerade utmed gatan.

RIKTLINJER FÖR STADSMILJÖ

DEL IV TYPSEKTIONER

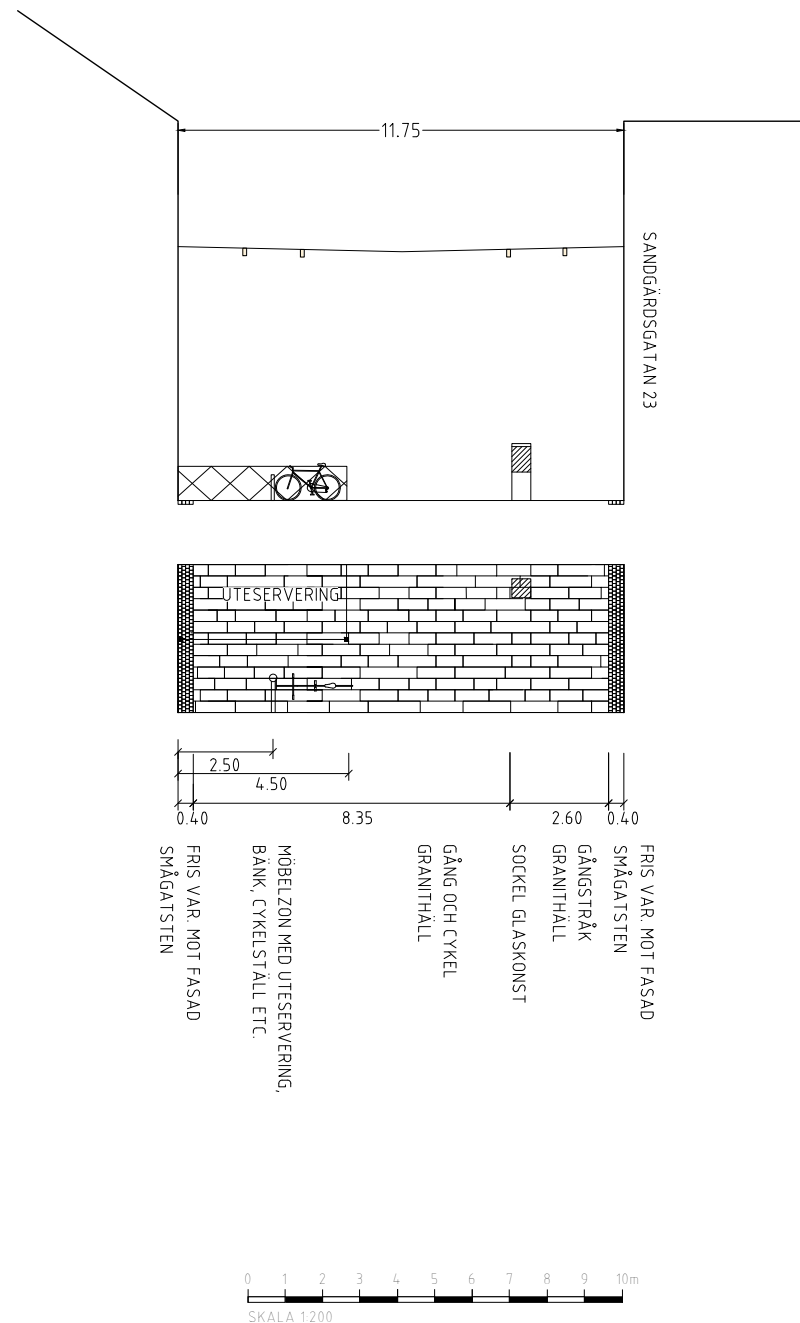
SANDGÄRDSGATAN - NY UTFORMNING

Markmaterialets enkelhet med granithällar och endast en smalare fris av smågatsten intill fasader bidrar till en mer sammanhållen gatubild och stråk. Enkelhet i markmaterial och belysning framhäver domkyrkan i fonden av gatan. Markmaterialet speglar utformningen för smalare gågator, såsom Klostergatan och Bäckgatan. Ur kulturhistorisk aspekt är det av vikt att bevara borgmästarsten.

Uteserveringar, cykelställ, bänkar och annan utrustning placeras i samma möbelzon för en tydlig struktur i gatan med sikt mot domkyrkan. Glaskonsten står idag placerad i möbelzonen men flyttas för att synliggöras mer. Placering ska ske i samråd med konstansvarig på kultur- och fritidsförvaltningen. I anslutning till Båtsmanstorget finns Set Söderholms konstverk "Vattenringar" utfört bl.a. av smågatsten och kvarnstenar av granit, vilket bör bevaras.

Sandgärdsgatans bilfria zon förlängs fram till domkyrkan, där övergången vid Linnégatan prioriteras.

Med det nya stationsområdet kommer fler människor att röra sig mellan centrum och stationen, främst på Klostergatan och Bäckgatan vilka båda korsar Sandgärdsgatan. Dessa punkter blir därför extra viktiga som mötesplatser och bör framhåvas i utformningen. Markbeläggningen bör därmed vara extra detaljerad i dessa korsningar.

BÄCKGATAN IDAG

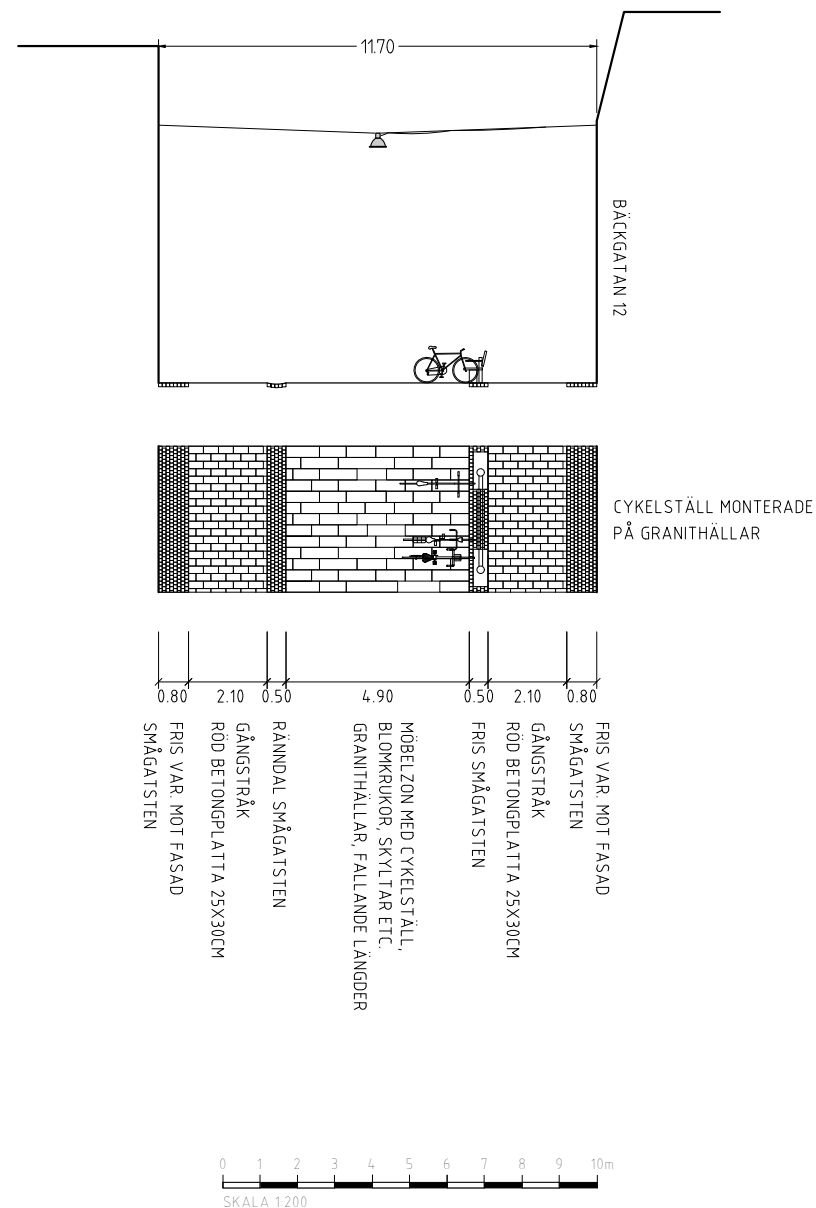
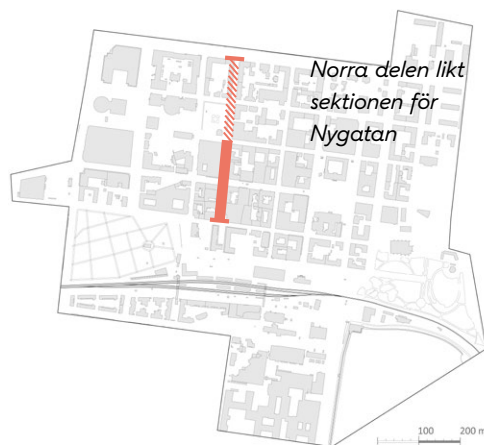
Bäckgatan har nyligen genomgått en upprustning med ny markbeläggning vilket har ökat tillgängligheten i centrum. Gaturummet är ordnat med en tydlig möbelzon, en mittdel med röda och grå granithällar och gångstråk i röd betongplatta längs sidorna. Uppdelningen i olika färger och material kan göra att gaturummet upplevs splittrat. Den längsgående frisen leder även till att gaturummet blir långsmalt.

Från Bäckgatan är gamla länsfängelset ett viktigt blickfång som fondbyggnad i norr. Storgatans solitärträd bidrar till upplevelse av grönska.

Gator i nord-sydlig riktning kopplar ihop stationsområdet, Sandgårdsgatan och Storgatan med den äldre bebyggelsen i de norra delarna.

RIKTLINJER FÖR STADSMILJÖ

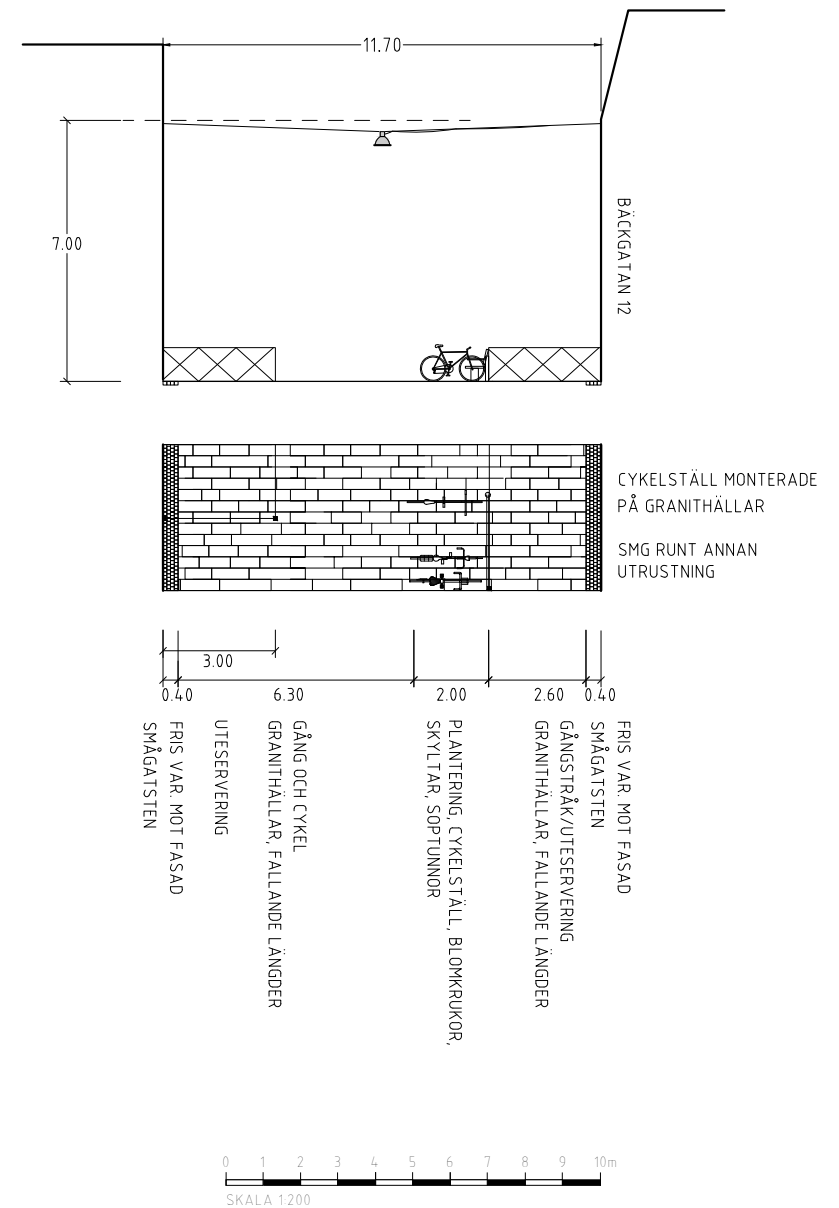

BÄCKGATAN - NY UTFORMNING

Med det nya stationsområdet, bättre kollektivtrafik och fler invånare/besökare utgör Bäckgatan en viktig entré till centrum. Då denna gata nyligen är ombyggd ligger detta förslag till en eventuell förnyelse i framtiden.

Markmaterialet förenklas genom att friser och betongplattor tas bort och granithällar läggs på hela ytan med undantag för smågatsten vid fasad.

Förbi Teatertorget anpassas utformningen till andra gator runt torget, se sektion för Nygatan.

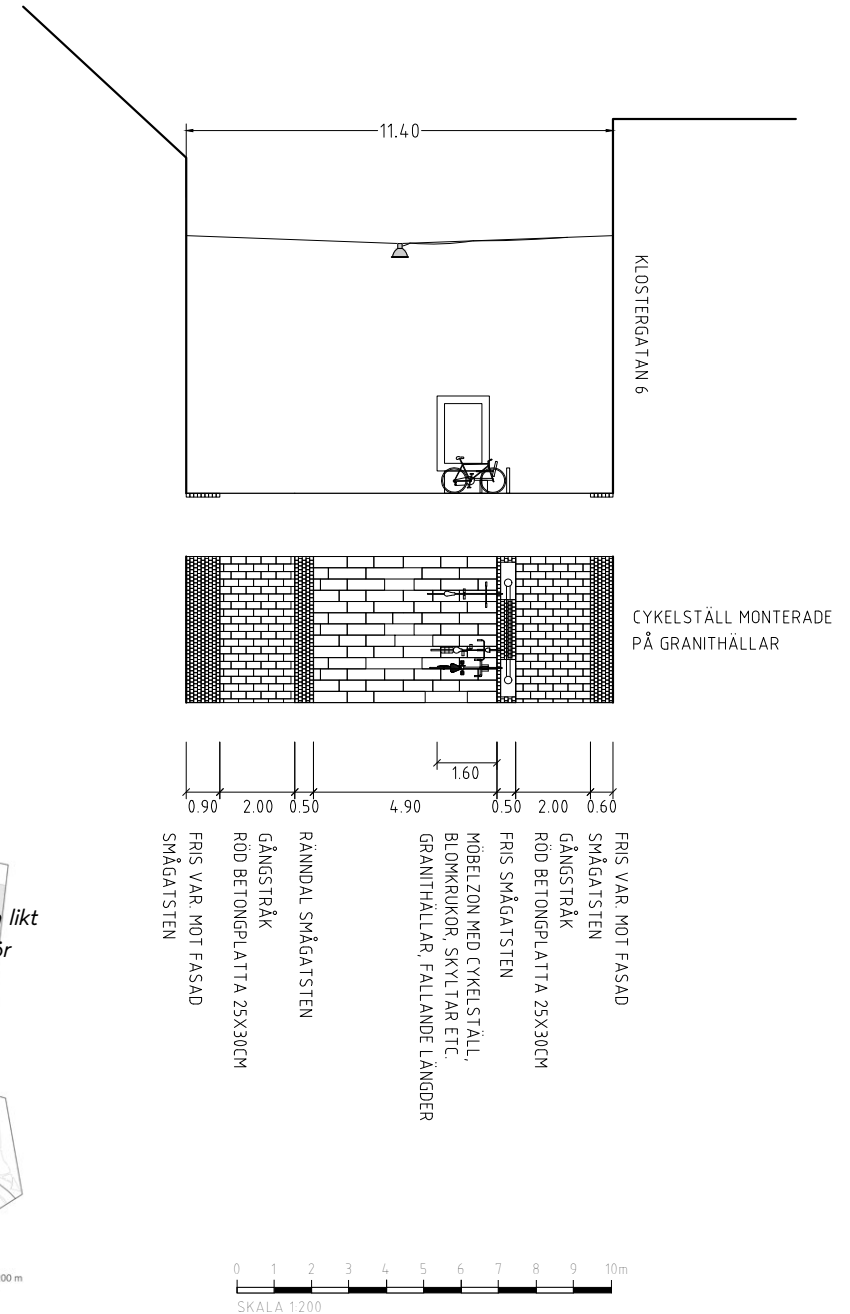
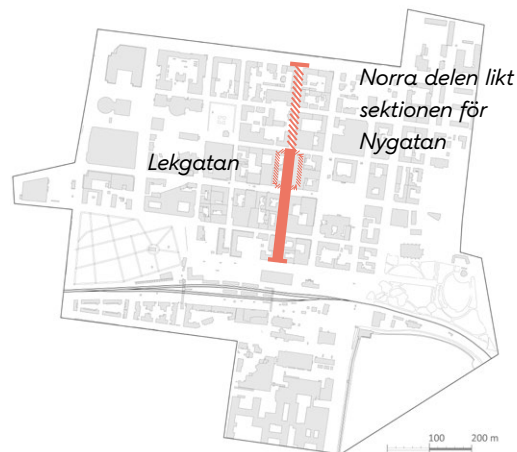

KLOSTERGATAN IDAG

Klostergatan har nyligen genomgått en upprustning med ny markbeläggning och därmed ökat tillgängligheten i centrum. Gaturummet är ordnat med en tydlig möbelzon, en mittdel med röda och grå granithällar och gångstråk i röd betongplatta längs sidorna. Uppdelningen i olika färger och material kan göra att gaturummet upplevs splittrat. Den längsgående frisen förstärker även gaturummets långsmala karaktär.

Lekgatan med lekredskap i trä bidrar till möjlighet för lek och vistelse för unga i stadskärnan, vilket täcker in centrums behov av lekplatser.

Gator i nord-sydlig riktning kopplar ihop stationsområdet, Sandgårdsgatan och Storgatan med den äldre bebyggelsen i de norra delarna.

KLOSTERGATAN - NY UTFORMNING

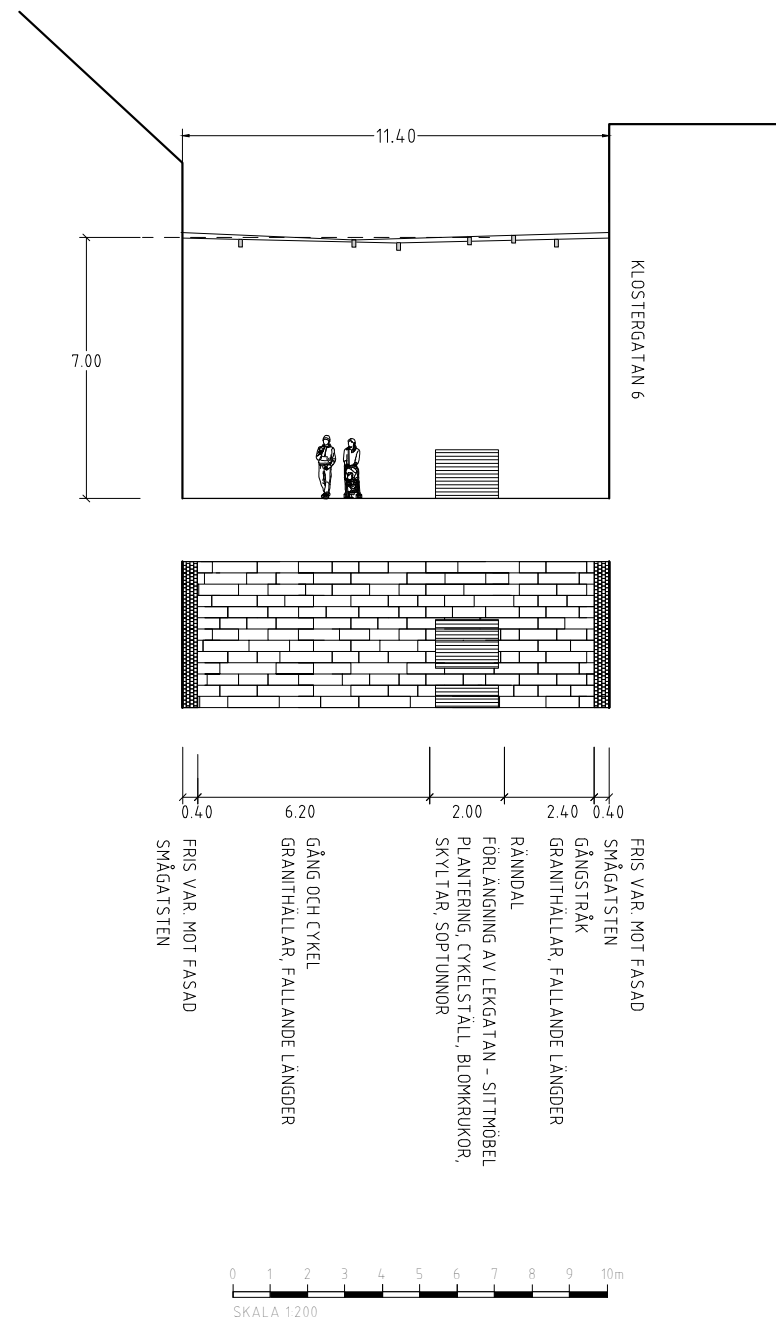
Med det nya stationsområdet, bättre kollektivtrafik och fler invånare/besökare utgör Klostergatan en viktig entré till centrum. Det nya stationshuset kommer ligga i fonden av gatan söderut. Då denna gata nyligen är ombyggd ligger detta förslag till en eventuell förnyelse i framtiden.

Markmaterialet förenklas genom att friser och betongplattor tas bort och granithällar läggs på hela ytan med undantag för smågatsten vid fasad.

'Växjö citat' som löper i granithällar ges en ny placering i samråd med konstansvarig på kultur- och fritidsförvaltningen. Citaten kopplas ihop med delarna i Storgatan och Västaregatan.

För att skapa mer rumslighet förlängs lekgatan med en platsbyggd sittmöbel och belysningen kompletteras med linhängd armatur på vissa sträckor.

I den norra delen anpassas utformningen likt sektionen för Nygatan.

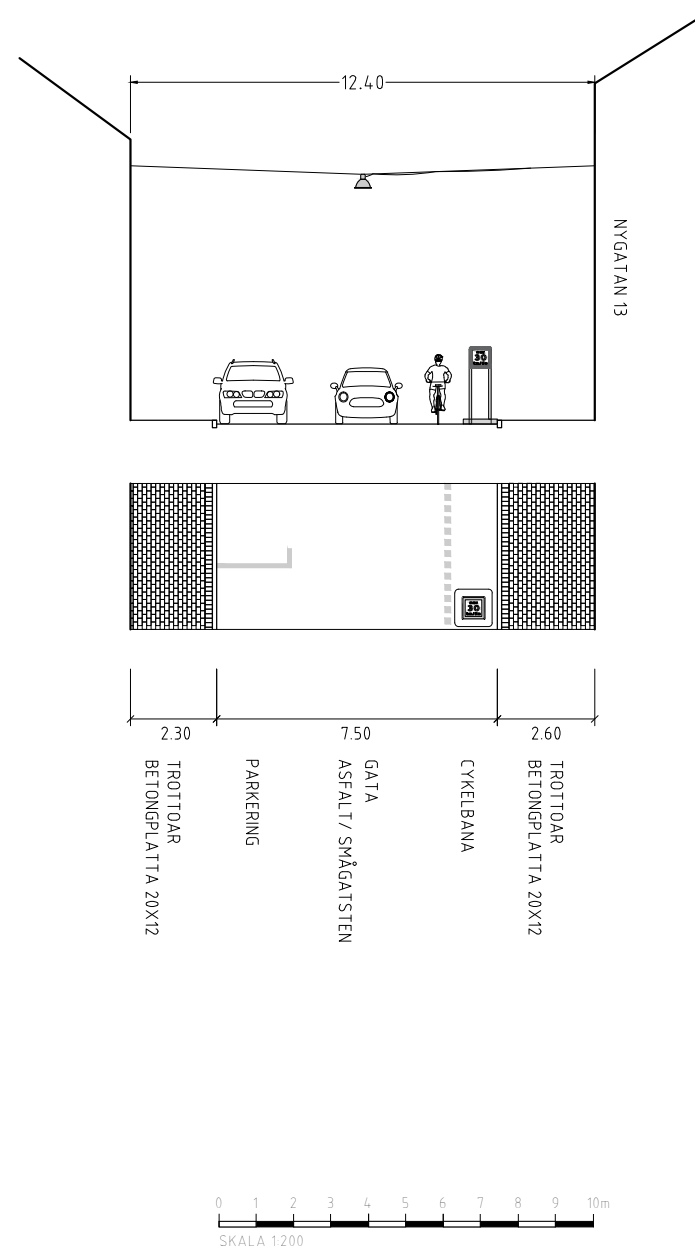

NYGATAN IDAG

Nygatan kopplar idag ihop de västra delarna med de östra delarna av centrum och har delvis enkelriktad motorfordonstrafik. I de västra och östra delarna av gatan är fordonstrafiken dubbelriktad. Biltrafiken upplevs prioriterad i gaturummet och åtgärder för att synliggöra och förenkla cykeltrafiken bör göras. Skyltar med inkörsförbud mot enkelriktat bör tas bort från den markerade cykelbanan. Nygatan har idag asfalt på körbanan med undantag för kvarteret runt Teatertorget där markbeläggningen är smågatsten.

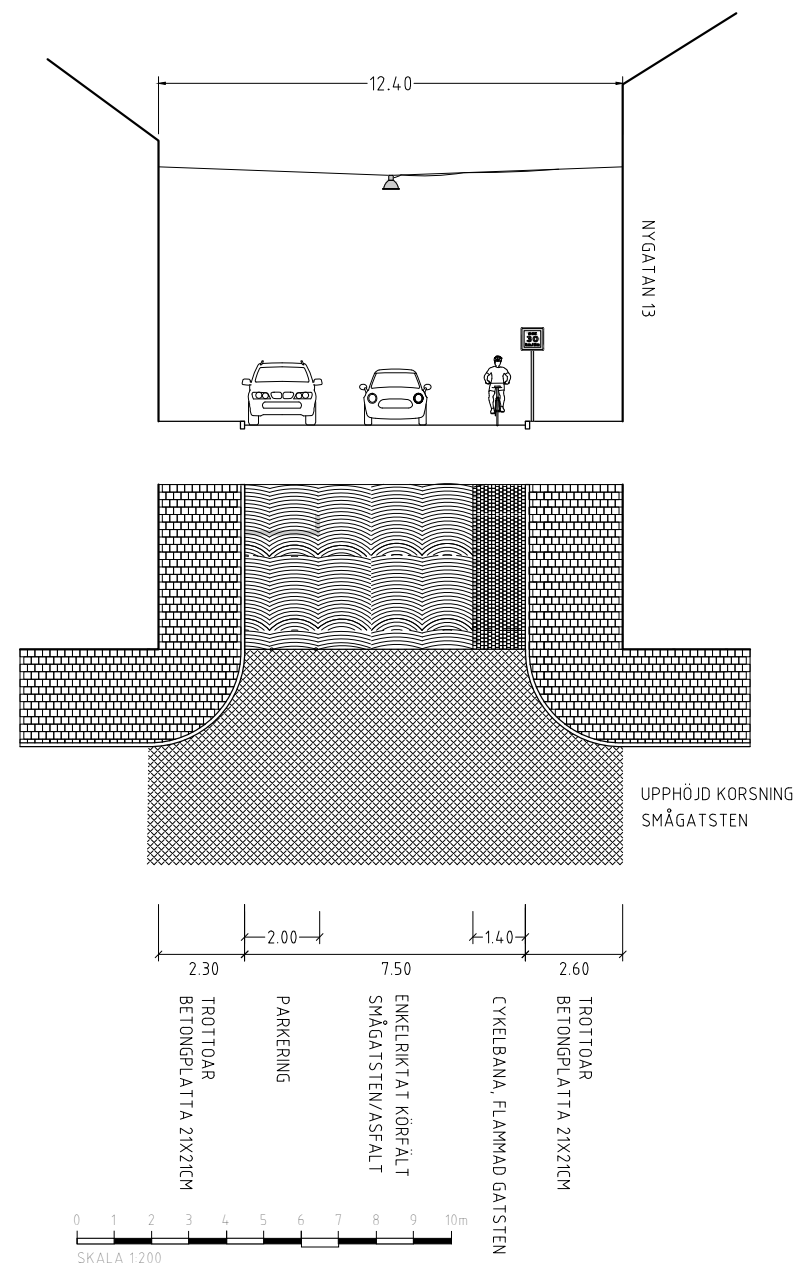
RIKTLINJER FÖR STADSMILJÖ

DEL IV TYPSEKTIONER

NYGATAN - NY UTFORMNING

För att prioritera gång och cykel i stadskärnan bör gatans hastighet sänkas genom upphöjda ytor i korsningar. Även tillgänglighet genom jämnt markmaterial, såsom stråk med flammad gatsten ses över i korsningspunkter över gatan. Cykelbanorna bör prioriteras i båda riktningar, vid möte med annan trafik i motgående riktning är trafiksäkerheten viktig och kraven på bredd, underlag och skyltning bör uppfyllas. Cykelbanans beläggning byts mot jämn, flammad gatsten. I den upphöjda korsningen läggs smågatsten och betongplattorna i trottoarerna byts ut.

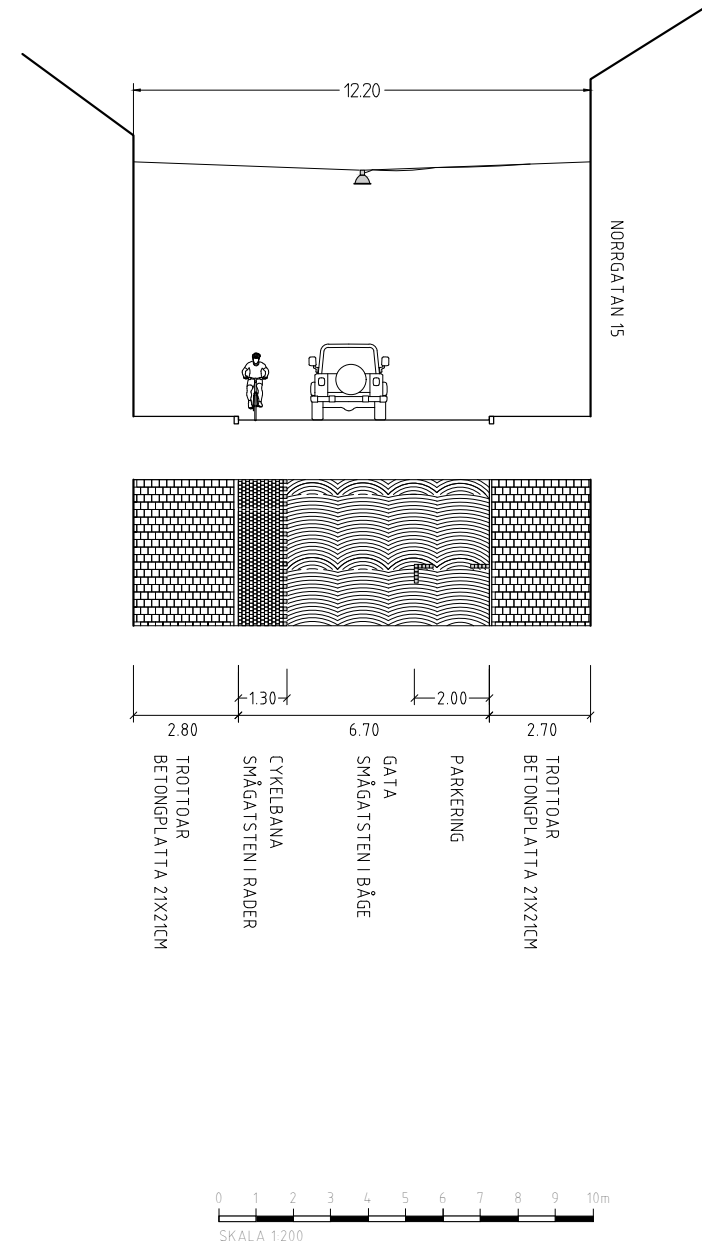

NORRGATAN IDAG

Norrgatan kopplar idag ihop centrum med de östra delarna av stadskärnan. Här finns också en del verksamheter som binder ihop gatan med resten av centrum. Norrgatan har enkelriktad motorfordonstrafik, förutom i de östra delarna där trafiken är dubbelriktad. I västra delen är teatern fondbyggnad och stopp för genomfartstrafik. Biltrafiken upplevs prioriterad i gaturummet och åtgärder för att synliggöra och förenkla cykeltrafiken bör göras. Större delen av gatan har smågatstenssättning i båge. Längst till öster ligger asfalt.

RIKTLINJER FÖR STADSMILJÖ

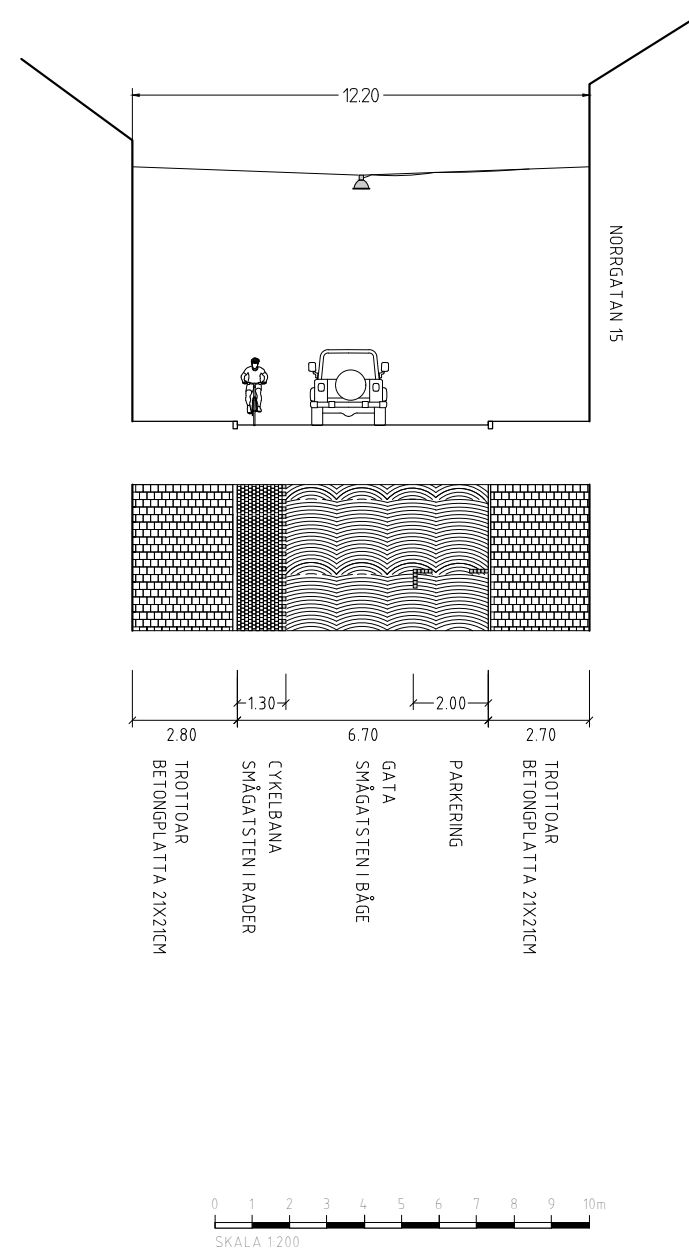

DEL IV TYPSEKTIONER

NORRGATAN - UTFORMNINGSFÖRSLAG

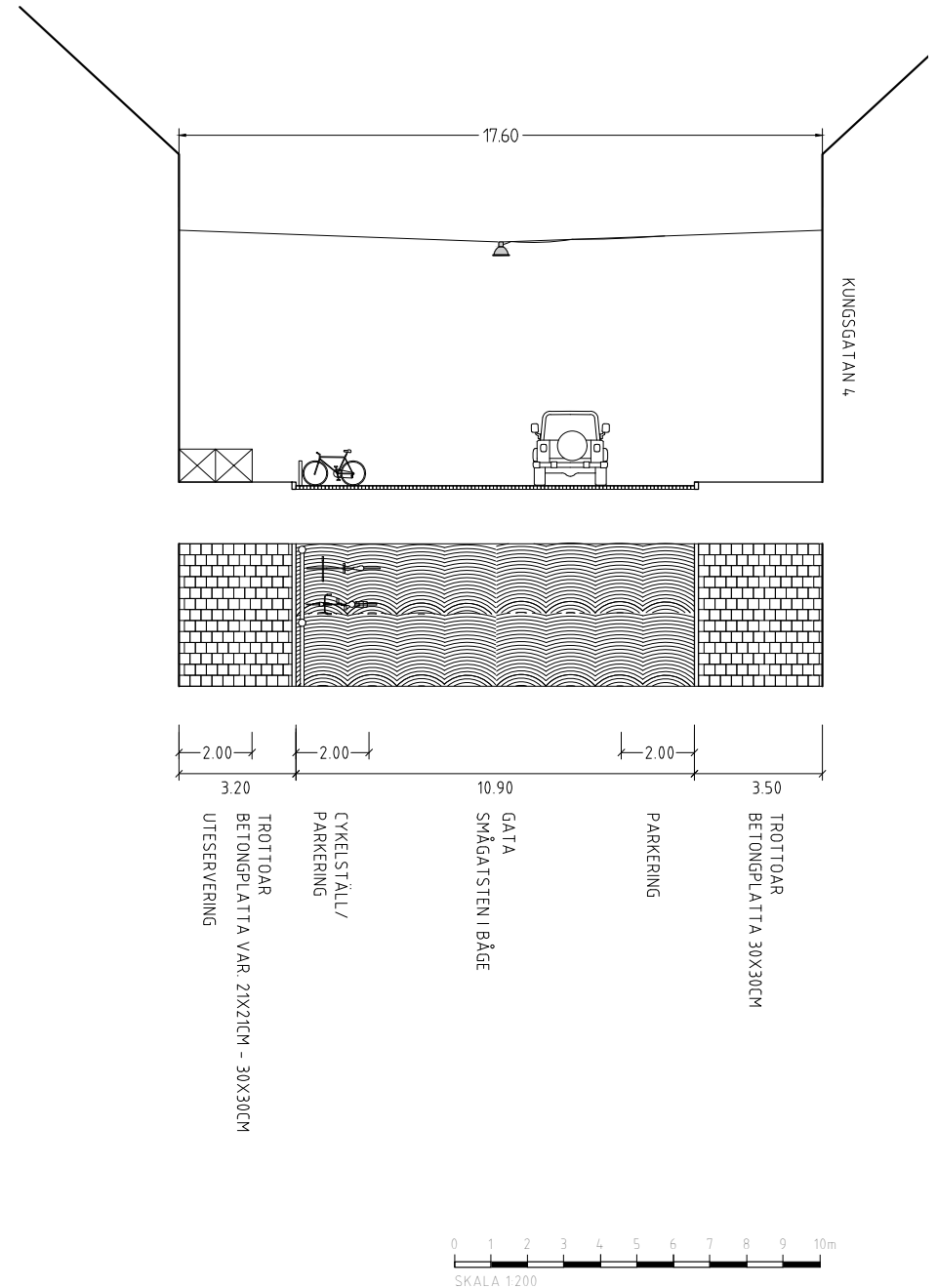
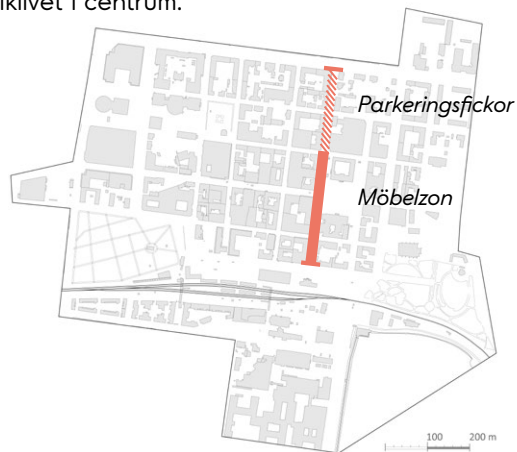
För att prioritera gång och cykel i stadskärnan bör gatans hastighet sänkas genom hastighetsreglering och omgestaltning såsom upphöjda ytor i korsningar. Tillgänglighet genom jämnt markmaterial, såsom stråk med flammad gatsten, ses över i korsningspunkter över gatan. Cykelbanorna bör prioriteras i båda riktningar, vid möten i motgående riktning är trafiksäkerheten viktig och bör därmed uppfylla kraven på bredd, underlag (och skyltning). Cykelbanans beläggning kan bytas mot jämn, flammad gatsten.

Nuvarande markbeläggning i sektionen behålls till största del. I delen förbi Teatertorget anpassas sektionen till gatorna runt torget.

KUNGSGATAN IDAG

Kungsgatan kopplar ihop de norra delarna av centrum med stationsområdet och har ett brett gaturum med plats för både motorfordonstrafik och parkeringsplatser på båda sidor vägen. Bilen upplevs som prioriterad då trottoarerna är smala. Uteserveringar på trottoaren blockerar rörelsestråken. En del träd längs gatan bör få bättre växtbäddar. Sträckningen förbi Stortorget är en central del av gatan och centrum med mycket folk i rörelse. Även verksamheterna längs gatan bidrar till folklivet i centrum.

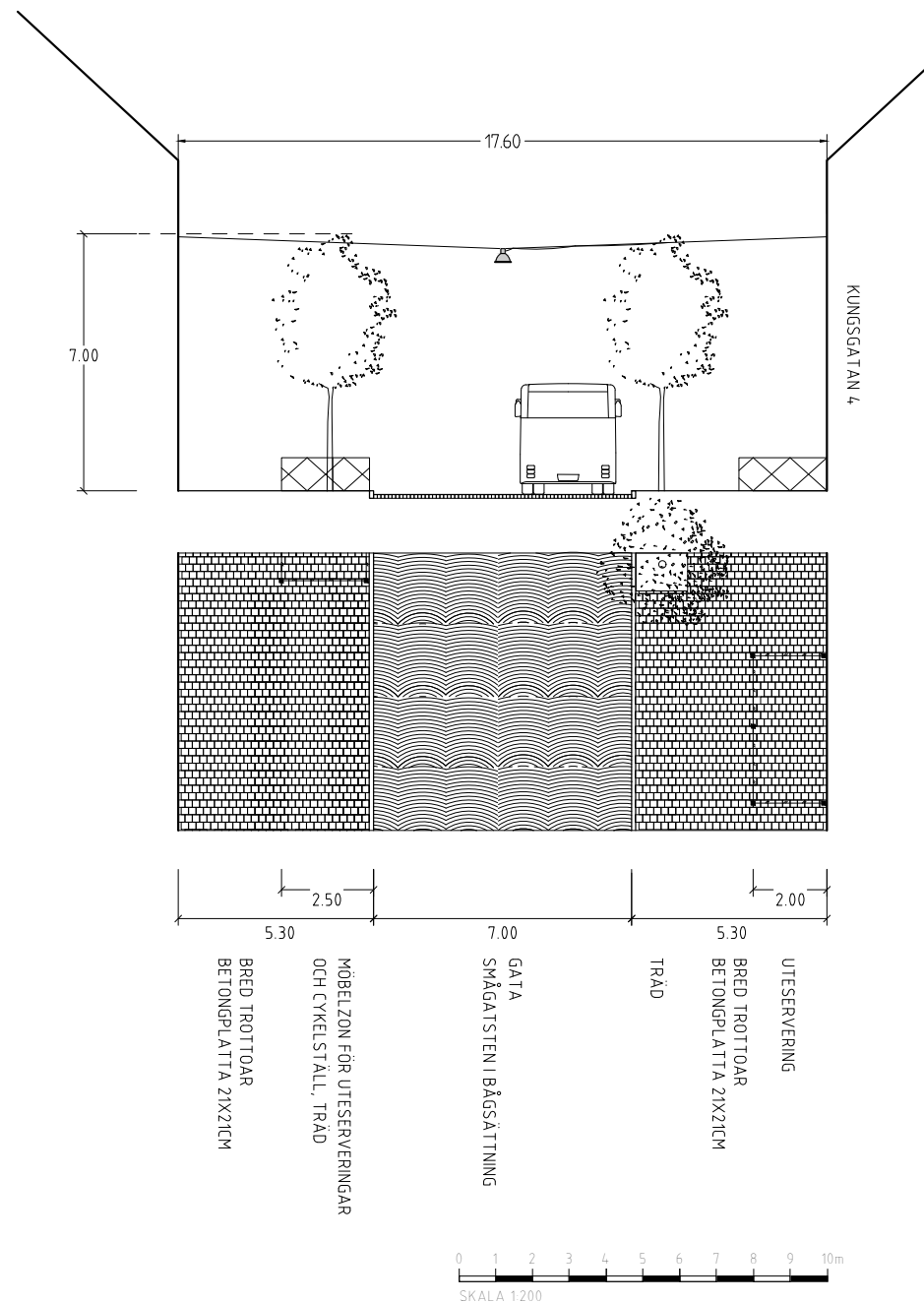

KUNGSGATAN - NY UTFORMNING

I den nya utformningen av Kungsgatan blir körfältet smalare till förmån för bredare trottoarer. Det ger utrymme för uteserveringar, träd och cykelställ i möbelzonen samtidigt som gående ges plats vid sidan av. Bredare trottoar och större ytor för vistelse och folkliv prioriteras särskilt på gatans västra sida.

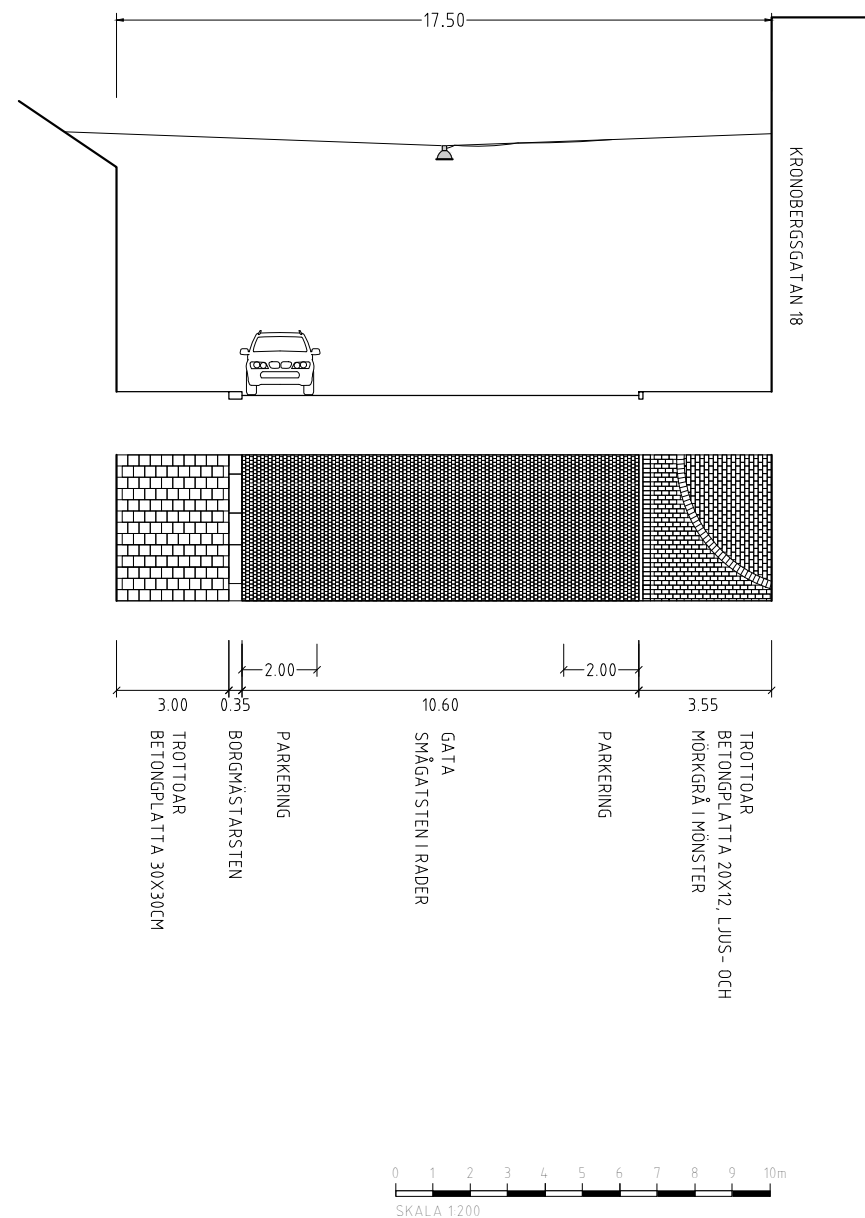
Storgatans och Sandgärdsgatans gågator prioriteras i korsning med Kungsgatan och infarten till Stortorget begränsas till Kronobergsgatan. Kungsgatan ses främst som bussgata och åtgärderna gynnar folkliv och möjligheter för verksamheter att ta plats med bättre förutsättningar för uteserveringar och trivsamt utemiljö.

I delen förbi Stortorget ska sektionen anpassas till torgets utformning. Befintliga trädplanteringar förbättras och kompletteras med nya tåliga stadsträd som bidrar med grönska och skugga.

KRONOBERGSGATAN IDAG

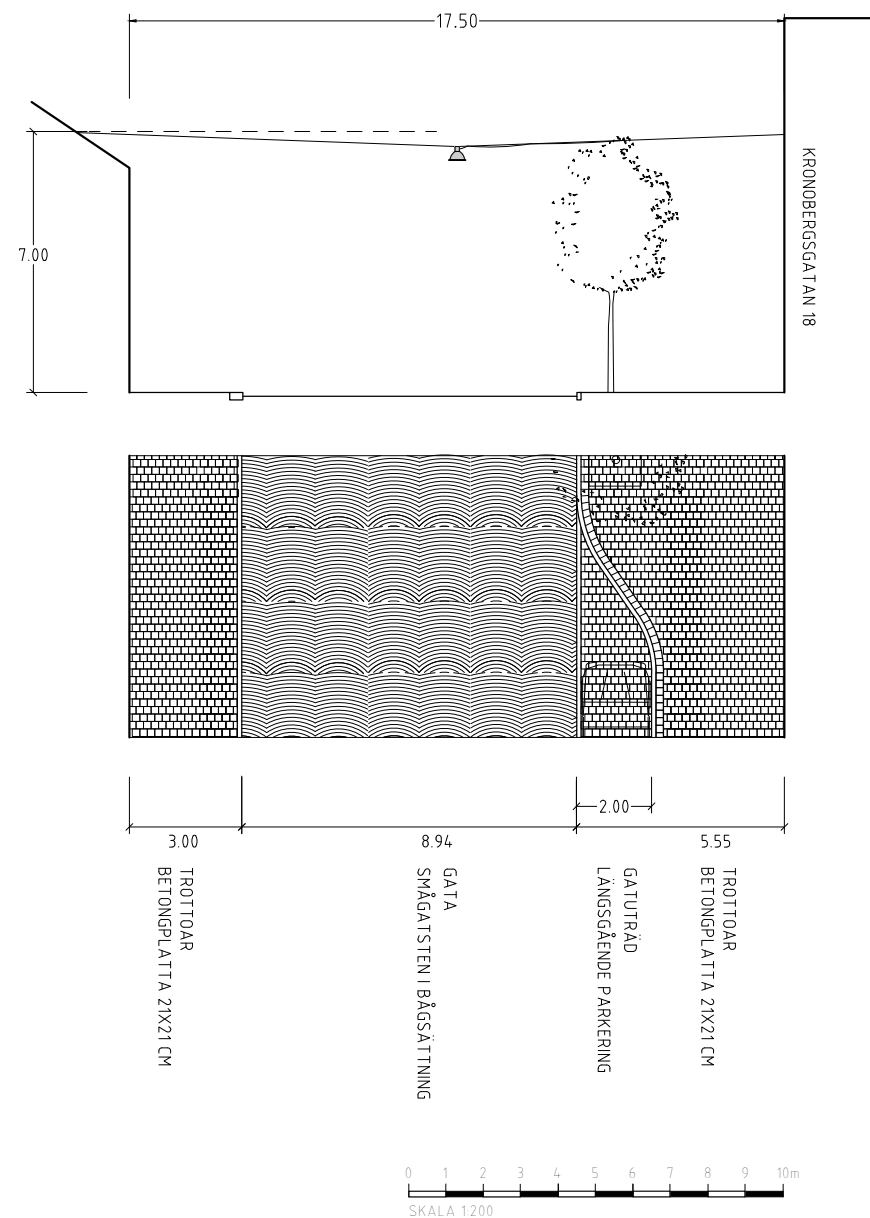
Kronobergsgatan är en viktig koppling mellan Stortorget och Växjösjön. Gatan har längsgående parkering, infart till Stortorget och busshållplatser. Gaturummet upplevs som brett och tomt med bilen prioriterad över gång och cykel. Det finns en del träd i den norra delen av gatan.

KRONBERGSGATAN - NY UTFORMNING

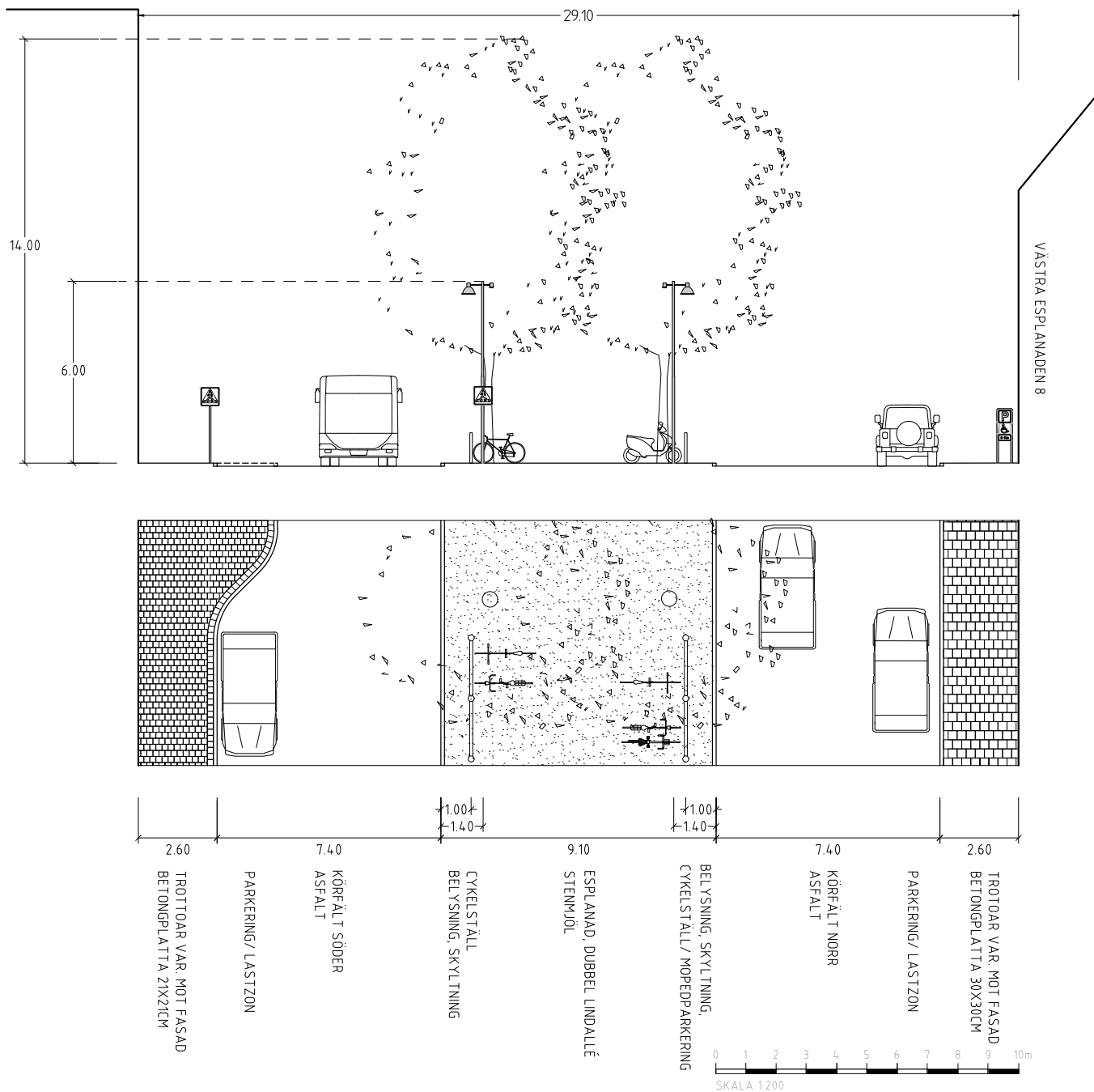
Kronobergsgatans körfält smalnas av till förmån för bredare trottoarer. Det ger bättre förutsättningar för gående och en bättre balans mellan trafikslagen i gaturummet. Kopplingen mellan centrum och Växjösjön förbättras genom att gatan blir ett mer attraktivt rörelsestråk. Fler gatuträd kan planteras som bidrar med grönska och skugga. Här finns även möjlighet att få in fler centrala parkeringsplatser, som flyttas från Stortorget.

I delen förbi Stortorget anpassas sektionen till torgets utformning. Ur kulturhistorisk aspekt är det av vikt att bevara borgmästarsten.

VÄSTRA ESPLANADEN IDAG

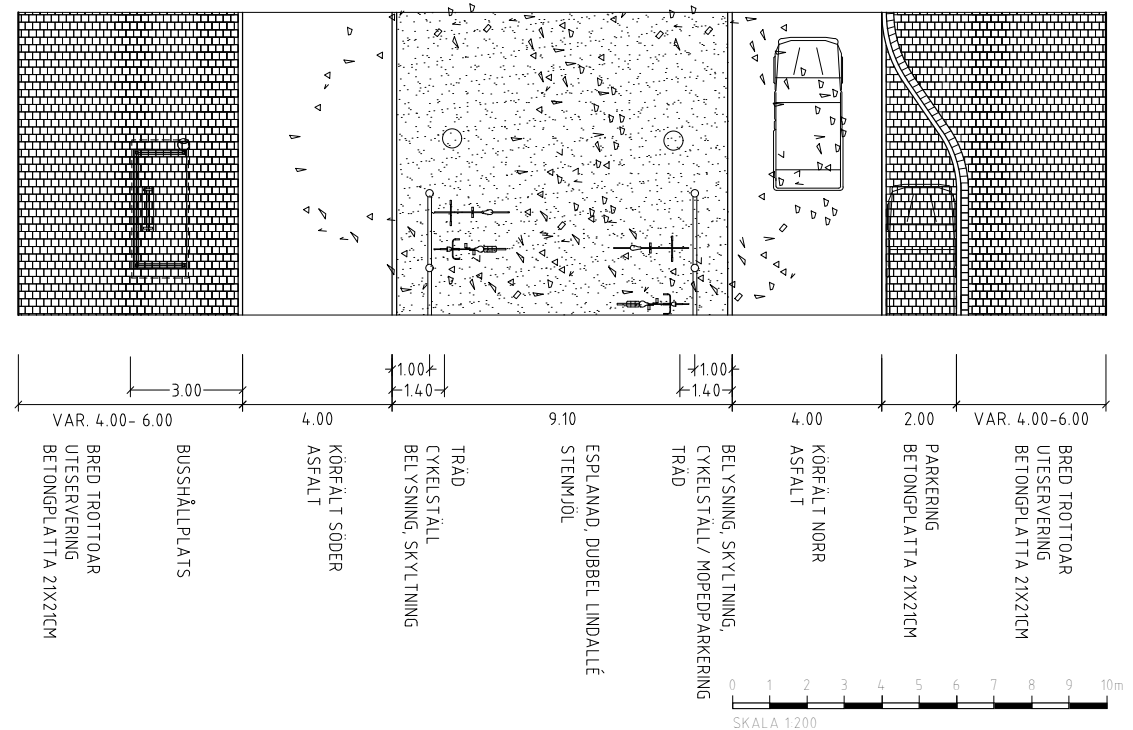
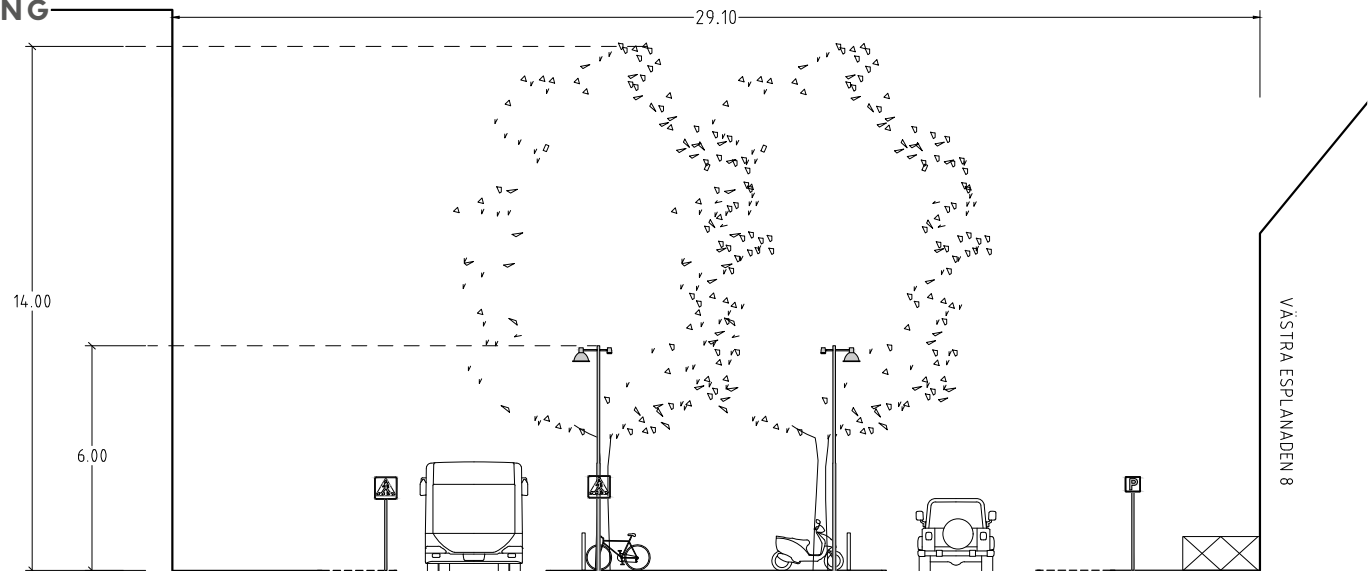
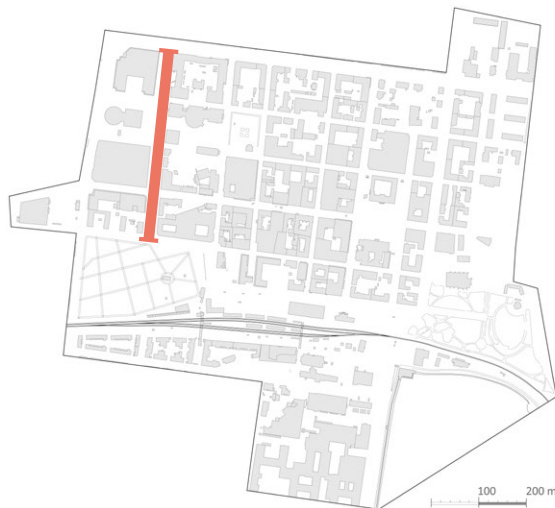
Västra Esplanaden utgör en viktig sträcka för kollektivtrafiken. Gatans breda mittdel under den dubbla trädallén är ett trivsamt grönt rörelsestråk och förenande länk mellan Teaterparken och Biblioteksparken. I allén står belysningsstolpar, cykelställ, parkeringsautomater och skyltar. Storgatan är prioriterad över Västra Esplanaden med en upphöjd yta som även sänker hastigheten på biltrafik. Skyltningen längs gatan är inte konsekvent. Markbeläggningen på östra sidan är sliten.

VÄSTRA ESPLANADEN - NY UTFORMNING

Körfälten smalnas av till förmån för bredare trottoarer med plats för uteserveringar och evenemang. Avsmalningen bidrar till sänkta hastigheter och att folkliv prioriteras över biltrafik. Trottoarens betongstensbeläggning fortsätter på parkeringsfickorna i gatan och minskar körbanornas upplevda bredd.

Skyltningen är konsekvent och befintlig belysningsstolpe används för skyltning i så stor utsträckning som möjligt. Nya cykelställ möjliggör enklare fastlåsning av cykeln.

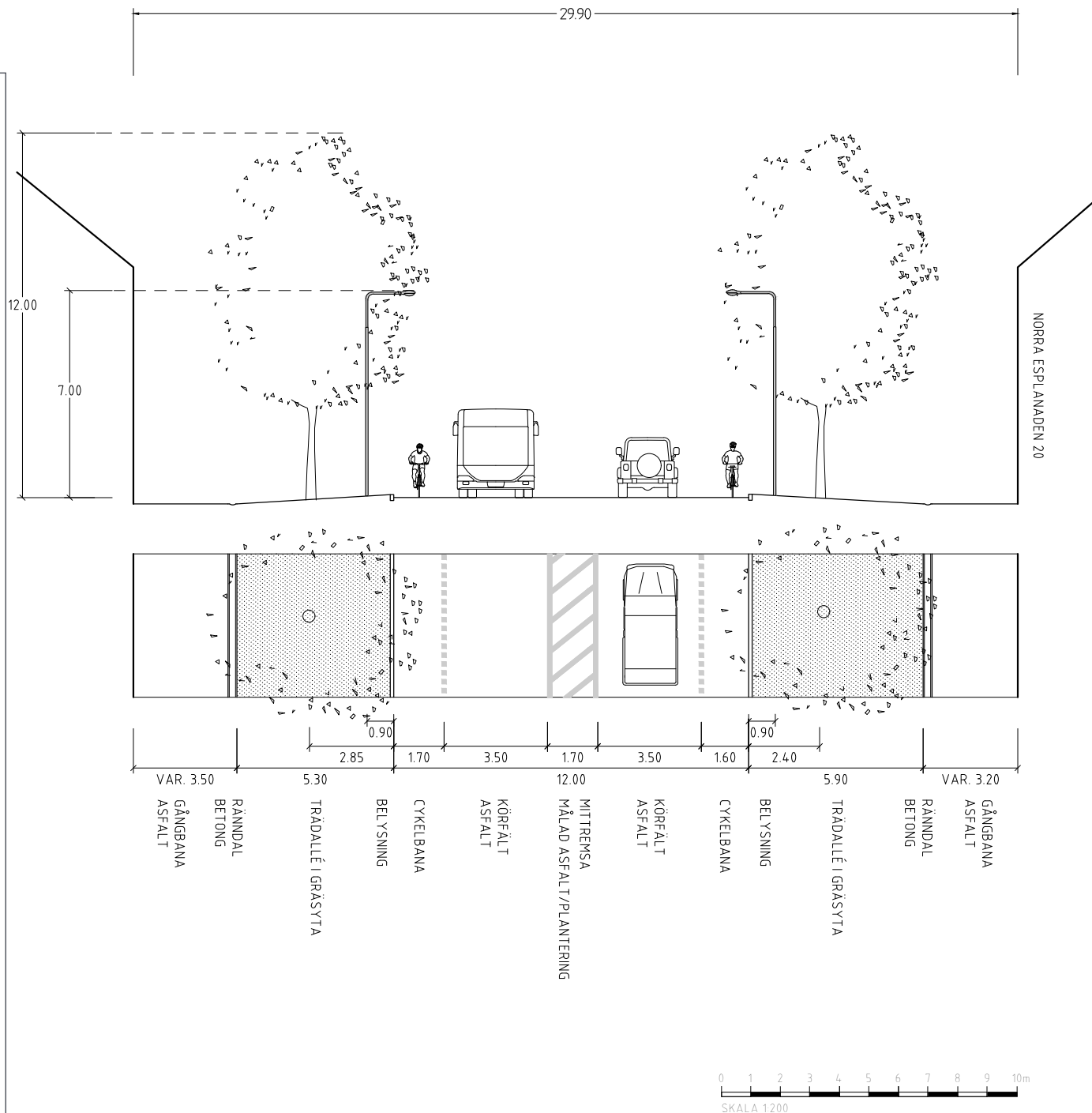

NORRA ESPLANADEN IDAG

Norra Esplanaden är en viktig kopplig i öst-västlig riktning med mycket trafik. Räddningstjänstens placering gör att många utryckningsfordon kör här. Esplanaden med sina träd och gröna ytor är ett viktigt stråk som kopplar ihop gröonstrukturen i centrum, samtidigt som den trafikerade gatan kan utgöra barriär för grönområdena norr om. Växter i refuger skapar osäker arbetsmiljö vid drift. Gatan har cykelbana, körfält och refug i samma nivå vilket tillåter höga hastigheter och skapar en osäker och otrygg miljö för cyklister.

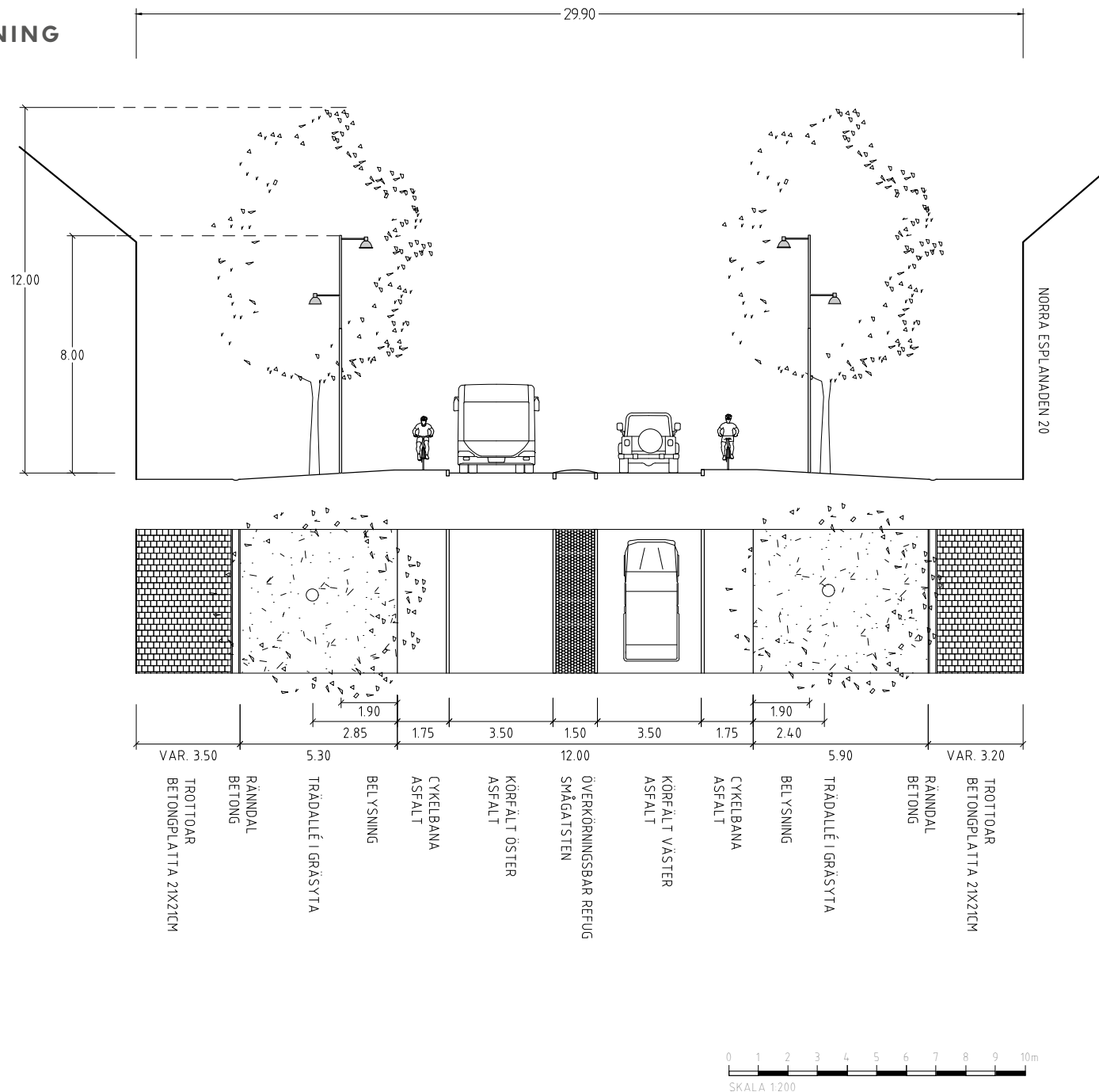
RIKTLINJER FÖR STADSMILJÖ

NORRA ESPLANADEN - NY UTFORMNING

En överkörningsbar refug med smågatsten i mitten gör att körfältens upplevda bredd minskar till förmån för lägre hastigheter. En separerad, upphöjd cykelbana i nivå med trädens planteringsyta på båda sidor vägen ökar trafiksäkerheten och prioriteringen av cykeltrafik längs gatan.

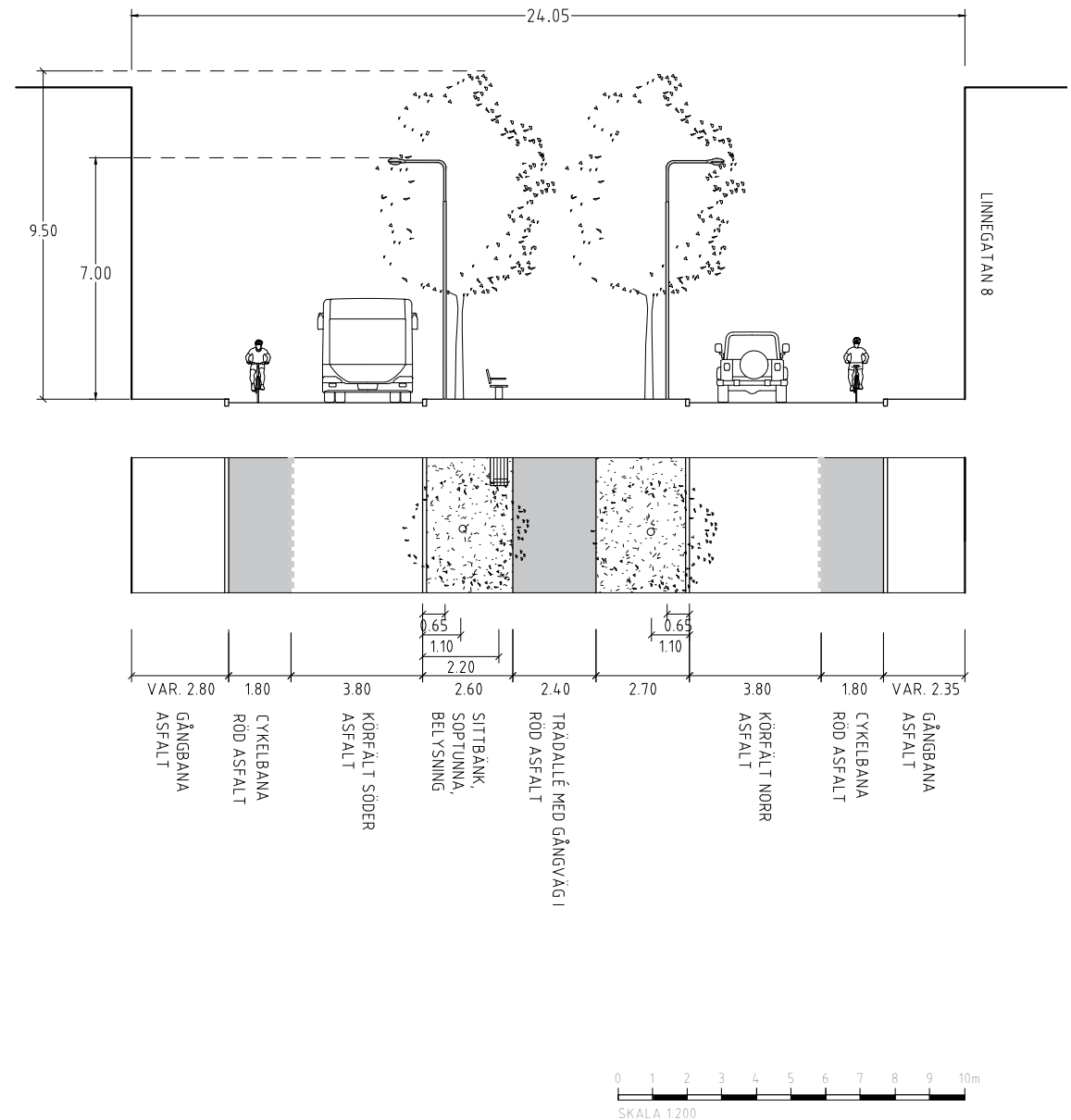
Belysningen byts ut så att den liknar de armaturer som används på övriga gator i centrum. Belysningen på gångvägen förbättras då den upplevs mörk idag.

LINNÉGATAN IDAG

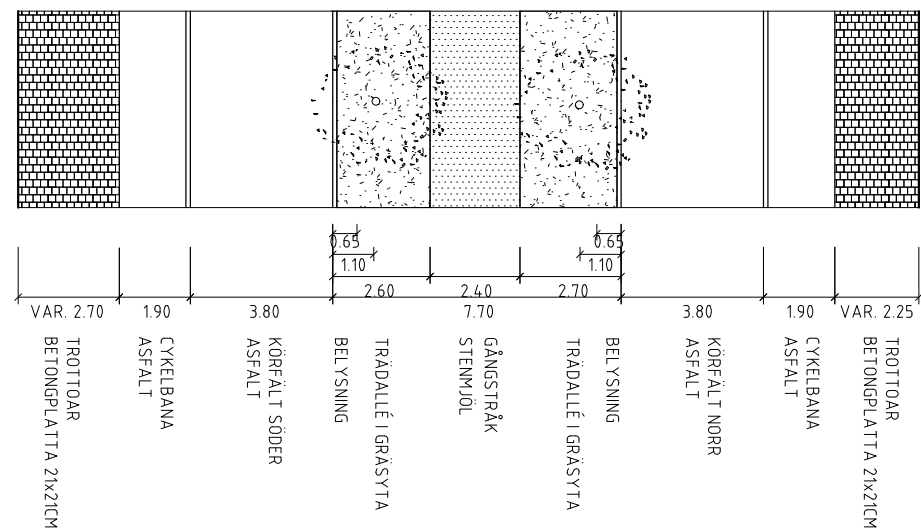
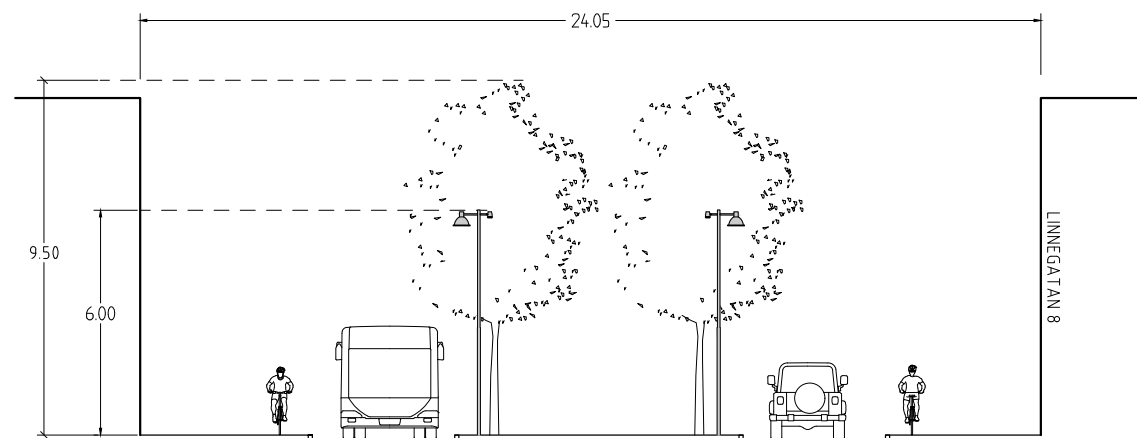
Linnégatan utgör en viktig koppling i nord-sydlig riktning med mycket trafik. Lasarettets och Räddningstjänstens placering gör att många utryckningsfordon kör här. Trottoaren har asfaltsbeläggning och även gångstråket mellan trädalléerna i mitten av gatan har asfaltsbeläggning tillsammans med gräsremsor där bänkar finns placerade.

Gatan har cykelbana och körfält i samma nivå vilket skapar en osäker och otrygg miljö för cyklister och gör att bussar tvingas stanna i cykelbanan.

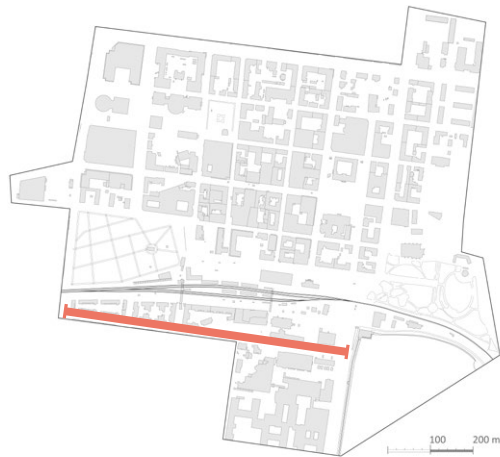
LINNÉGATAN - NY UTFORMNING

Cykel prioriteras genom att höja upp cykelbanan i nivå med trottoaren vilket gör att den separeras från biltrafiken. Det gör att körfälten upplevs smalare trots att de behåller sin bredd. Eftersom gatan är primär utryckningsväg för räddningstjänst bör hastighetssänkande åtgärder i korsningar med andra gator ske i dialog med berörda. I allén kan trädens växtbäddar förbättras genom att ett genomsläppligt material, såsom stenmjöl eller grus, läggs på gångytan. Det ger även möjlighet att rusta upp stråket till att bli ett attraktivt gångstråk under träden. Belysningsstolpar byts ut och betongplattor läggs på gångbanor.

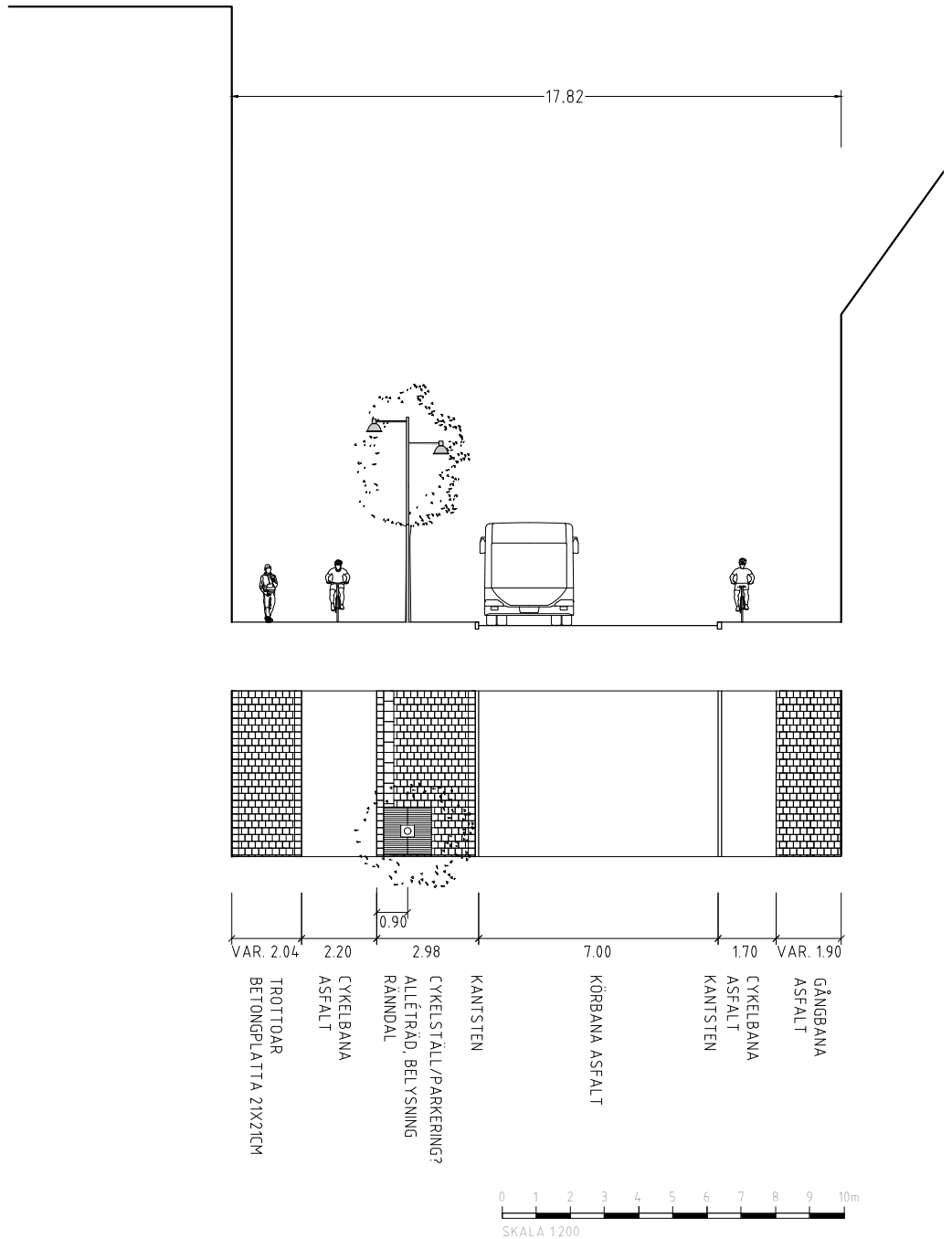

SÖDRA JÄRNVÄGSGATAN

Södra Järnvägsgratan är nyligen ombyggd med separerade cykelbanor, upphöjd korsning vid Västerbrotorg och ny trädrad. Kopplingen mot Växjösjön bör förstärkas genom att den nya utformningen och karaktären förlängs österut för att bli ett attraktivt gångstråk. Sektionen anpassas till torget vid World Trade Center.

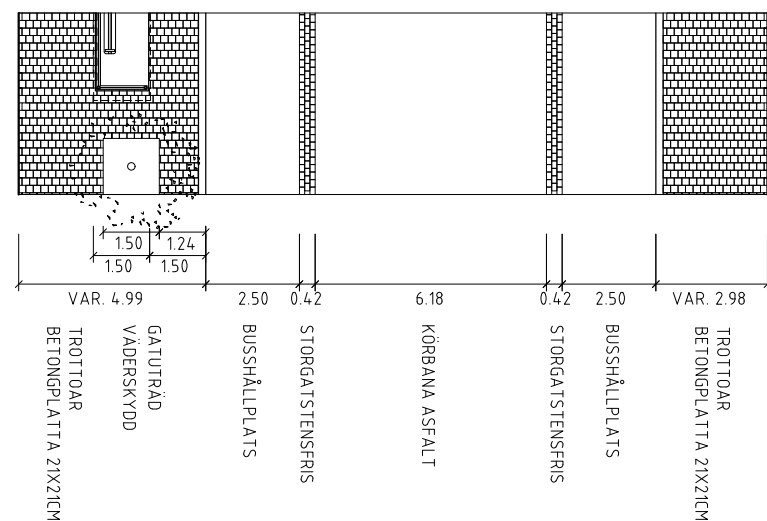
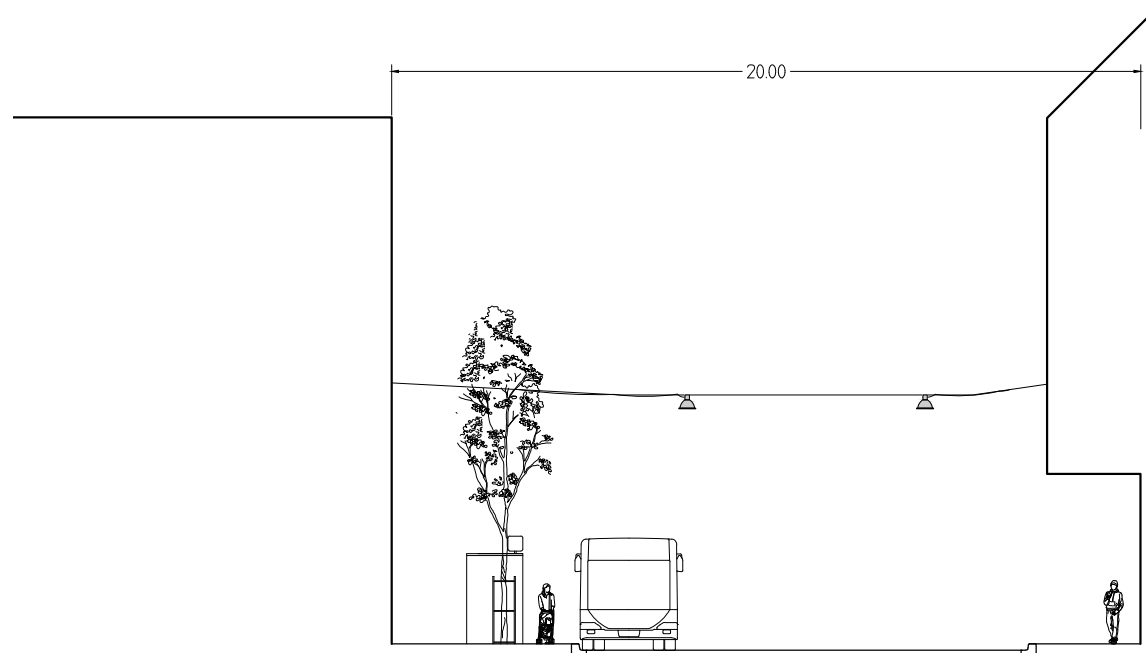
RIKTLINJER FÖR STADSMILJÖ

DEL IV TYPSEKTIONER

NORRA JÄRNVÄGSGATAN

Norra Järnvägs-gatan byggs om i samband med det nya stationsområdet. Utformningen skapar god framkomlighet för kollektivtrafiken och utrymme för gående, med trädallé och breda trottoarer som kopplar ihop staden med stationen.

REFERENSER

Boverkets författningssamling (2011:5) om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader, ALM 2.

Boverkets författningssamling (2013:9) om avhjälpande av enkelt avhjälpbara hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser, HIN 3.

Fastighetsägarna & WSP (2018) Cityklimatet 2018.

Kindvall, O. (2019) Habitatnätverk för fladdermöss i Växjö kommun 2019. Calluna AB.

Länsstyrelsen Kronobergs län (2014) Kulturmiljö av riksintresse.

Proposition 2017/18:110 Politik för gestaltad livsmiljö. Regeringskansliet, Kulturdepartementet.

Sweco (2017) Åtgärdsstrategi för enkelt avhjälpbara hinder i utomhusmiljön. Tillgänglighetsanpassa rutnätsstaden i Växjö.

Växjö Citysamverkan, Växjö kommun & Tyréns (2019) Målbildsprocess Växjö centrum.

Växjö kommun (1992) Fördjupad översiktsplan för rutnätsstaden - Bevara och förnya i Växjö Centrum.

Växjö kommun (2008) Råd & riktlinjer för utformning av utemiljö i Växjö stadskärna.

Växjö kommun (2012) Växjö kommuns översiktsplan, del Växjö stad.

Växjö kommun (2013) Grönstrukturprogram för Växjö stad.

Växjö kommun (2013) Klimatanpassningsplan.

Växjö kommun & Sweco (2015) Växjö parkering - strategi och handlingsplan

2015-2019.

Växjö kommun & Sweco (2016) Trafikplan Växjö centrum.

Växjö kommun (2016) Trädprogram för Växjö kommun.

Växjö kommun & Sweco (2017) Åtgärdsstrategi för enkelt avhjälpbara hinder i utomhusmiljön.

Växjö kommun (2018) Aktivitets- och lekplatsprogram.

Växjö kommun & Sweco (2018) Trafikplan 2030.

Växjö kommun (2018) Befolkningsprognos Växjö kommun 2018-2025.

Växjö kommun (2019) Cykelvägplan 2019.

Växjö kommun (2019) Hållbara Växjö 2030. Ansvar-nyttänkande-resultat.